

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Hospodaření příspěvkové organizace vykonávající činnost střední školy
Financial Management of an Allowance Organization Performing
Activities of the Secondary School

Student:

Bc. Kateřina Tomašáková

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Anna Juřicová

Ostrava 2015

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Tomašáková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření příspěvkové organizace vykonávající činnost střední školy**
Financial Management of an Allowance Organization Performing
Activities of the Secondary School

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika veřejného sektoru
 3. Analýza hospodaření Gymnázia a Střední odborné školy Orlová - Lutyně a Obchodní akademie, Orlová
 4. Zhodnocení hospodaření Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová v období optimalizace sítě škol a předpoklad budoucího vývoje
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

OCHRANA, František et al. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing, 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.
VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. 5. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 920 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Anna Juřicová**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 3 a 4 jsem převzala ze stránek Národního ústavu pro vzdělávání a přílohu č. 2 z internetových stránek Artega číselníky.“

V Ostravě dne 25. dubna 2015

.....

Bc. Kateřina Tomašáková

Obsah

1 Úvod	5
2 Charakteristika veřejného sektoru	7
2.1 Veřejný sektor v rámci veřejné ekonomiky	7
2.1.1 Vymezení veřejného sektoru	8
2.1.2 Velikost veřejného sektoru	11
2.1.3 Efektivnost veřejného sektoru	13
2.2 Obce a kraje jako zajistitelé veřejných statků	14
2.2.1 Charakteristika a hospodaření organizačních složek	15
2.2.2 Charakteristika a hospodaření příspěvkových organizací	17
2.3 Vzdělávání	21
2.3.1 Školský rejstřík, práva a povinnosti žáků a studentů	23
2.3.2 Organizace, zřizovatelé, právní formy a orgány vykonávající činnost škol a školských zařízení	24
2.3.3 Ministerstva, Česká školní inspekce a působnost obcí a krajů	26
2.3.4 Střední vzdělávání	29
2.4 Financování vzdělávání	30
3 Analýza hospodaření Gymnázia a Středí odborné školy Orlová-Lutyně, p. o. a Obchodní akademie, Orlová, p. o.	36
3.1 Studenti	37
3.2 Zaměstnanci daných příspěvkových organizací	40
3.2.1 Zaměstnanci	40
3.2.2 Mzdové náklady	42
3.3 Příspěvek na provoz	45
3.4 Hlavní činnost	47
3.5 Doplnková činnost	51
3.6 Výsledek hospodaření	54
3.7 Peněžní fondy	57

3.8 Spotřeba energií.....	60
4 Zhodnocení hospodaření Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace v období optimalizace sítě škol a předpoklad budoucího vývoje.....	65
4.1 Studenti a zaměstnanci GOA	65
4.2 Příspěvek na provoz GOA.....	71
4.3 Hlavní činnost, doplňková činnost, celkový výsledek hospodaření GOA.....	72
4.4 Peněžní fondy GOA	77
4.5 Energie GOA.....	78
5 Závěr.....	82
Seznam použité literatury.....	84
Seznam zkratek	87
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	

1 Úvod

Problematika školství je v dnešní době celorepublikovým i celosvětovým tématem. Jedná se o oblast každodenního zájmu, ať už mezi obyvatelstvem v rámci jejich rozhovorů či v rámci zpravodajských a jiných informací vycházejících ze sdělovacích prostředků.

Práce nese název „Hospodaření příspěvkové organizace vykonávající činnost střední školy“. Vzhledem k zařazení školy do optimalizačního procesu, čímž došlo ke sloučení Gymnázia a Střední odborné školy, Orlová–Lutyně, příspěvková organizace a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace do jednoho právního subjektu pod názvem Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace, analýzy budou zaměřeny do dvou časových období. Nejprve se zaměříme na analýzy hospodaření před optimalizací, za každý subjekt samostatně a následně na analýzy sloučeného subjektu po optimalizaci.

Cílem je vyhodnotit hospodaření Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace s přihlédnutím na optimalizační procesy a následná predikce hospodářského vývoje příspěvkové organizace po optimalizaci.

S cílem práce je spojena **hypotéza**, která zní: „Zda předpokládaným efektem optimalizace sítě škol je snížení provozních nákladů“ a „Zda se tato optimalizace nějakým způsobem projevila v udržení stávající oborové nabídky v regionu.“

Práce je rozdělena do pěti kapitol, včetně úvodu a závěru. Boudou v ní využity **metody** analýzy dat, analýzy časové řady, komparace a predikce vývoje.

Teoretické části je věnována druhá kapitola. Je zde charakterizován veřejný sektor, konkrétně jeho vymezení, velikost či například začlenění sektoru v rámci veřejné ekonomiky. Dále jsou zde definovány organizační složky a příspěvkové organizace státu a územních samosprávných celků, jejich popis a hospodaření. Jelikož je tato práce orientována na vzdělávání, jsou v této kapitole popsány skutečnosti, jako například co je vzdělávání, školský rejstřík či jaká jsou práva a povinnosti žáků a studentů. Je zde také zaměření na zřizovatele škol a školských zařízení. Závěr kapitoly pojednává o financování vzdělávání.

Konkrétními organizacemi se zabývá třetí kapitola. Je provedena analýza hospodaření Gymnázia a Střední odborné školy, Orlová–Lutyně, příspěvková organizace a analýza hospodaření Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace. Část kapitoly je zaměřena na studenty a jejich vývoj z hlediska počtu. Pozornost je věnována také zaměstnancům a jejich mzdám. Dále je zde vyčíslen příspěvek na provoz, který organizace každoročně

získávají ze státního rozpočtu a od svých zřizovatelů. Obě organizace vykonávají jak hlavní, tak doplňkovou činnost. Náplň jednotlivých činností a s nimi související výnosy a náklady jsou taktéž součástí této kapitoly.

Ve čtvrté kapitole je provedeno zhodnocení hospodaření Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace v období optimalizace sítě škol. Je zde vyjádřena predikce vývoje.

2 Charakteristika veřejného sektoru

Veřejný sektor je považován v rámci veřejné ekonomiky za jeden z pilířů. Pokusů o definování veřejné ekonomiky je v literatuře nespočet. Například ji lze definovat z hlediska vlastnictví infrastruktury jejich subjektů, použitých nástrojů a účasti institucí. Dle této formulace rozlišujeme čtyři hlavní části veřejné ekonomiky, jako systém ekonomiky, který je založen na provázanosti veřejných financí, veřejných informací, veřejné správy a sektorů.

2.1 Veřejný sektor v rámci veřejné ekonomiky

Veřejná ekonomika je velmi obsáhlý pojem, který souvisí s úlohou státu v ekonomice. Základním znakem každé ekonomiky je měření a porovnávání nákladů vynaložených na určitou činnost a ekonomických výsledků neboli efektů. Veřejná ekonomika analyzuje výsledky hospodaření, konkrétně hospodaření s veřejným majetkem a veřejnými financemi. Na rozdíl od soukromého sektoru, lze ve veřejném sektoru přímo vyjádřit získaný efekt, a to posouzením efektivnosti vynaložených nákladů. Veřejné náklady lze finančně kvantifikovat. Můžeme mezi ně zařadit například náklady na mzdy vyjádřené v Kč, investice a jiné.

Z pohledu veřejné ekonomiky můžeme definovat odvětví národního hospodářství, kterými se veřejná ekonomika zabývá. Ve výčtu segmentů národního hospodářství dochází ke smíšení soukromého a veřejného sektoru. Část tohoto segment produkuje statky soukromé a část statky či služby veřejného charakteru. Patří mezi ně např.:

- ekonomika bydlení,
- ekonomika dopravy,
- ekonomika kultury,
- ekonomika obrany,
- ekonomika sociálního zabezpečení,
- ekonomika školství,
- ekonomika veřejné správy,
- ekonomika vědy a výzkumu,
- ekonomika zdravotnictví apod.

Na vznik a vývoj veřejného sektoru, zejména z pohledu vlastnictví, měly významný vliv historické aspekty. Jeho vznik je úzce spjat s rozvojem společenské dělby

práce a vymezením vlastnických vztahů. V pravěku pojmy jako soukromý a veřejný neměly smysl, neboť dělba práce byla funkcí pohlaví a věku, definice vlastnických vztahů se v této době nevyskytovala. Postupně se začala vyvíjet určitá míra přerozdělovacích vztahů. Počátky veřejného sektoru nacházíme v období, kdy začaly vznikat státní útvary, ideologie a začaly se rozvíjet vlastnické vztahy. Postupné zaváděním daní, cel a poplatků a změna naturálního hospodářství v tržní, bylo okamžikem vzniku veřejného sektoru z pohledu financování. Přerozdělovací procesy do veřejného sektoru odstartoval systém daní. Od určitého stupně vývoje se veřejný sektor stal nezbytnou součástí struktury každé společnosti. V průběhu 19. století se začaly formovat státy, které byly založené na občanském principu. Ekonomika těchto států byla více sektorová a podíl veřejného sektoru rostl. V 2. polovině 20. století byl podíl veřejného sektoru okolo 50–60 %.¹

2.1.1 Vymezení veřejného sektoru

Veřejný sektor nelze jednoznačně definovat, neboť v současné ekonomické teorii jednoznačná definice tohoto pojmu neexistuje. Autoři používající tento termín obvykle uvádí, v jakém smyslu s ním pracují, a to buď z hlediska vlastnictví, financování, právního či z hlediska potřeb. Popisovat veřejný sektor jako „vše, co je ve vlastnictví státu“ není nejpřesnější, neboť činnost veřejného sektoru zabezpečují subjekty ve vlastnictví krajů či obcí i jiné instituce. Přesnější označení zní „vše co je ve veřejném vlastnictví“. Bereme-li v úvahu kritérium financování, jedná se o subjekty, které jsou zcela nebo zčásti financovány z veřejných rozpočtů. Finanční účast může být prostřednictvím dotací a subvencí samostatným ekonomickým subjektům nebo přímým napojením na veřejný rozpočet. Podmínkou je, že podíl veřejných zdrojů musí přesahovat více jak polovinu jejích celkových příjmů.

Veřejný sektor, je ta část národního hospodářství, která:

- je ve veřejném vlastnictví,
- zabezpečuje veřejné statky kolektivní spotřeby na neziskovém principu,
- je financována z veřejných rozpočtů,
- řídí ji státní správa a územní samospráva,
- o rozsahu produkce smíšených statků a služeb se rozhoduje veřejnou volbou,

¹ HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 3. vydání. Dolní Životice: Optys, 2012. 96 s. ISBN 978-80-85819-80-9.

- podléhá veřejné kontrole.²

Smíšená ekonomika je tvořena podsystémem privátního a veřejného sektoru. Ve veřejném sektoru vystupují aktéři státní správy a samosprávy. Jedná se především o vládní instituce (zejména ministerstva), kraje či obce, které jsou řízeny následujícími zákony:

- zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Aktéři veřejného sektoru se rozhodují na základě tzv. veřejného zájmu, což je zájem, který odpovídá potřebám celku, čili společnosti. Jednoznačně stanovit obsah pojmu „veřejný zájem“ je v praxi velice obtížné, neboť shledáváme odlišnosti v normativním pohledu na daný problém a z důvodu různých ekonomických a sociálních dopadů na cílové skupiny.

Pro shrnutí je v tabulce 2.1 uvedena základní charakteristika veřejného sektoru z pohledu systémového, správního, institucionálního, z pohledu vlastnictví, dle kritéria rozhodování a z hlediska financování veřejných aktivit.

Tab. 2.1: Základní charakteristické rysy veřejného sektoru

Základní pohledy na veřejný sektor	Komentář
Systémový	Podsystém smíšené ekonomiky.
Správní	Spravován veřejnou správou, kterou tvoří podsystém státní správy a samosprávy.
Institucionální	Existence státních a samosprávných institucí.
Vlastnictví	Existence veřejného neboli státního vlastnictví a vlastnictví samospráv (samosprávných celků či obcí).
Kritérium rozhodování	Kritériem rozhodování je veřejný zájem.
Financování veřejných aktivit	Realizováno ze soustavy veřejných rozpočtů.

Zdroj: OCHRANA, F., PAVEL J., VÍTEK L. a kol. 1. vydání. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing, a.s. 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

² HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 3. vydání. Dolní Životice: Optys, 2012. 96 s. ISBN 978-80-85819-80-9.

Ve veřejném sektoru se rozhoduje veřejnou volbou, kterou zkoumá vědní disciplína nesoucí název „teorie veřejné volby“. Předmětem rozhodování bývají veřejné věci a rozhodovacím kritériem je veřejný zájem. Aktéři veřejné volby volí z daných variant takové řešení, které nejlépe odpovídá stanoveným cílům a kritériím hodnocení. Může být realizována jedincem či skupinou. V rozhodování jedince i skupiny spatřujeme výhody i nevýhody. Výhodou rozhodování jedince jsou nízké transakční náklady na rozhodovací proces, avšak nevýhodou je riziko morálního a odborného selhání jednotlivce ve veřejné volbě. Při rozhodování skupinou v rámci konsenzuálního rozhodování je výhodou jednoznačný souhlas, jeho vysoká demokratičnost a záruka. Nevýhodou spatřujeme ve vysokých transakčních nákladech na vyjednávání.

Ve veřejném sektoru působí instituce, jako jsou například Parlament České republiky a Vláda České republiky. Parlament plní roli zákonodárného orgánu a Vláda exekutivního orgánu. Ve veřejné politice hrají významnou roli ministerstva, jež jsou odpovědná za realizaci jednotlivých sektorových politik. Veškeré aktivity spadající do veřejné politiky by nebylo možné konat bez potřebných zdrojů. Správce rozpočtové kapitoly odpovídá za realizaci rozpočtové politiky v daném resortu. Kontrolu veřejných výdajů provádí Nejvyšší kontrolní úřad. Klíčovým ministerstvem, jež má odpovědnost za realizaci rozpočtové politiky je Ministerstvo financí České republiky.

Alokační funkce je jednou z funkcí veřejného sektoru, která v sobě zahrnuje poskytování veřejných služeb a veřejných statků občanům. Propojením veřejných politik s veřejnými výdajovými programy dochází k realizaci alokační funkce. Veřejnou politikou chápeme jednotlivé činnosti vlády s cílem zabezpečit veřejné potřeby občanů v oblasti jednotlivých sektorů, jako jsou například školství a zdravotnictví. Transformací cíle veřejné politiky do organizačně ucelené podoby, která má formu systému, vzniká veřejný výdajový program, který definuje zamýšlené činnosti, odpovědnosti, časové horizonty a zdroje nezbytné ke splnění vytyčených cílů.³

³ OCHRANA, F.; PAVEL, J.; VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance, Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2..

2.1.2 Velikost veřejného sektoru

Veřejný sektor je chápán jako prostor, v němž dochází ke státním intervencím. Ekonomové kvantifikují veřejný sektor pomocí finančních a nefinančních (věcných) ukazatelů. Finanční ukazatele se hodnotí jako procentuální podíl na hrubém domácím produktu.

Finančními ukazateli jsou například:

- výdaje státu na úrovni státní správy a samosprávy,
- kapitál veřejných korporací a státních podniků,
- daňové výdaje.

Nefinančními ukazateli jsou například:

- počet zaměstnanců ve veřejném sektoru,
- podíl příjmů pracovníků veřejného sektoru k celkovým příjmům ze závislé činnosti v národním hospodářství.⁴

Velikost veřejného sektoru je zkoumaná prostřednictvím časových a prostorových analýz. Z hlediska financování je pro porovnání vývoje veřejného sektoru používán ukazatel podílu veřejných výdajů k hrubému domácímu produktu uváděný v procentech.⁵

Vzorec 2.1: Výpočet velikosti veřejného sektoru vyjádřený v %

$$VVS = \frac{\sum VV}{HDP} \cdot 100$$

kde: VVS – velikost veřejného sektoru vyjádřená v procentech,

$\sum VV$ – agregátní veřejné výdaje,

HDP – hrubý domácí produkt.

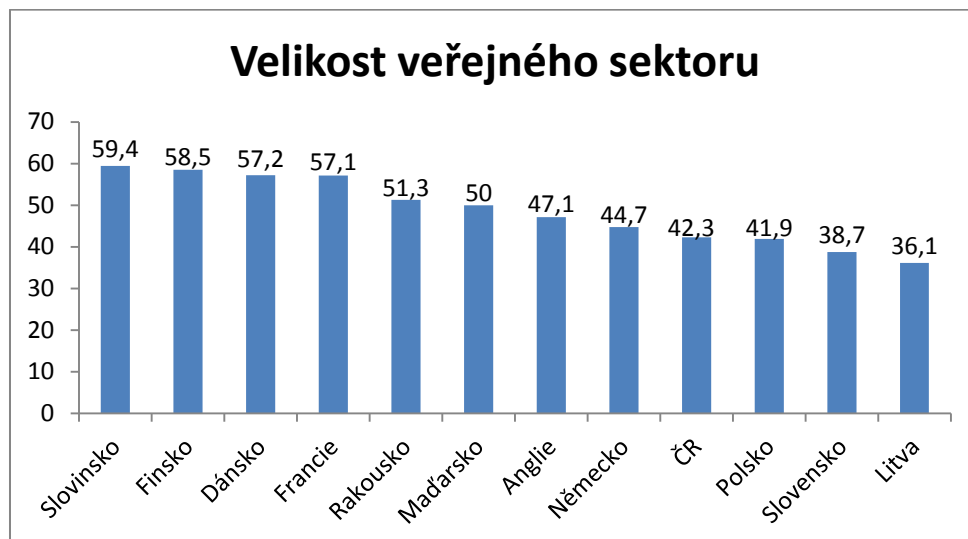
Z níže uvedeného grafu je možné vyzorovat, že Česká republika s velikostí veřejného sektoru 42,3 % (rok 2013) se řadí k zemím s relativně nízkým podílem veřejného sektoru na celkovém produktu. Nejnížší podíl veřejného sektoru na celkovém produktu je v pobaltských zemích, konkrétně v Litvě 36,1 % (rok 2013). Naopak nejvyšší podíl spatřujeme ve Slovinsku 59,4 % (rok 2013). V České republice, v rozmezí deseti let

⁴ MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B.; STEJSKAL, J. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. 264 s. ISBN 978-80-7478-526-9.

⁵ HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vydání. Opava: Optys, 2007. 208 s. ISBN 80-85819-60-0.

(2004–2013), zaznamenáváme stabilní velikost veřejného sektoru. V rozmezí těchto let se velikost pohybovala od 41 % do 44,7 %.⁶

Graf 2.1: Velikost veřejného sektoru vybraných evropských států v roce 2013 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu.

Faktory, které ovlivňují velikost a strukturu veřejného sektoru můžeme rozdělit na vnější a vnitřní faktory.

Mezi vnější faktory řadíme:

- ekonomické (fáze hospodářského cyklu, fáze ekonomického vývoje, spotřeba obyvatelstva, přerozdělování v ekonomice),
- historické a geopolitické (tradice, přírodní podmínky),
- kulturně náboženské, ovlivňující sociální citění (sociální podpora a pomoc),
- politické (politické uspořádání země, druh vlády),
- demografické faktory (populace, věková a sociální struktura).

Vnitřní faktory efektivnosti zahrnují:

- vědeckotechnický pokrok (aplikace výsledků vědy a techniky),
- systém řízení (normy, normativy, motivační systém),
- kvalitu zaměstnanců (kvalifikace, schopnosti, dovednosti, zkušenosti, motivace),
- dělbu práce (uvnitř organizace, mezi institucemi, mezinárodní),

⁶ NAHODIL, František a kolektiv. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 366 s. ISBN 978-80-7380-536-4.

- strukturu činností ve veřejném sektoru (primární funkce týkající se produkce statků, podmínky pro realizaci primárních funkcí, prognostika, plánování, analýzy a kontrola).⁷

2.1.3 Efektivnost veřejného sektoru

Efektivnost veřejného sektoru můžeme posuzovat v rámci širšího či užšího pojetí. V širším pojetí bývá předmětem posouzení dosažený maximální užitek, kterého lze dosáhnout z daných zdrojů neboli vstupů. Jedná se o užitek sloužící k uspokojení potřeb občanů. V tomto případě se ekonomika nachází na hranici svých produkčních možností. Vztah mezi velikostí výstupů a vstupů veřejného sektoru je výsledkem efektivnosti. V užším pojetí je efektivnost chápána jako tzv. paretovská efektivnost. Jedná se o situaci, kdy už nelze zvýšit užitek jednoho subjektu, aniž by zároveň nedošlo ke snížení užitku jiného subjektu. Je-li možná změna v produkci veřejného sektoru vyvolávající zvýšení užitku jednoho subjektu, aniž by došlo ke snížení užitku někoho jiného, je tato situace označována za tzv. paretovské zlepšení.

Pojetí paretovské efektivnosti vychází z předpokladů:

- dosažení hospodárnosti na vstupu,
- dosažení individuálního užitku,
- dosažení kolektivního užitku.⁸

Výpočet efektivnosti veřejného sektoru, jeho postupy a metody jsou ovlivněny skutečnostmi jako je například fakt, že pro výpočet efektivnosti nelze použít velikost zisku, která bývá považována za kritérium úspěšnosti. Obtížné bývá stanovení objektivních potřeb. Spatřujeme zde jisté časové zpoždění týkající se projevení efektivnosti vložených prostředků. Z tohoto důvodu se využívají specifické postupy, které vedou k věcnému posouzení efektivnosti výdajů ve veřejném sektoru. Jsou jimi komparativní metody, výkony, normy, standardy a kalkulace.

Nejčastěji používanou metodou při objektivizaci výdajů ve veřejném sektoru je komparativní metoda. Rozlišujeme komparaci prostorovou a v čase. Chceme-li dosáhnout dobrého výsledků z komparace, je nutné správně vybrat porovnávané subjekty či veličiny. Z hlediska

⁷ HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vydání. Opava: Optys, 2007. 208 s. ISBN 80-85819-60-0.

⁸ VODÁKOVÁ, Jana, aj. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 208 s. ISBN 978-80-7478-324-1.

výkonů a norem je poměrně snadné stanovit kvantitativní výkon. Je jím například počet absolventů daného roku ve školství. Standardy slouží k hodnocení výkonu v dané oblasti veřejného sektoru a umožňují tyto výkony sledovat. V oblasti školství můžeme jako příklad uvést standard vybavenosti učebními pomůckami. Využití kalkulace vyžaduje přesné vedení účetních záznamů o všech nákladech.⁹

2.2 Obce a kraje jako zajistitelé veřejných statků

Jednotlivé druhy veřejných statků jsou zabezpečovány obcemi a kraji, které obstarávají veřejné statky pro své obyvatelstvo. Tyto statky zajišťují pomocí různých způsobů, ale především prostřednictvím organizací v lokálním a regionálním sektoru.

Územní samosprávné celky k zajištění veřejných statků a jiných veřejně prospěšných úkolů a činností a využívání svého majetku v rámci hospodaření mohou zřizovat:

- vlastní organizační složky (zařízení bez právní subjektivity),
- příspěvkové organizace (jako právnické osoby),
- školské právnické osoby,
- veřejné výzkumné instituce,
- veřejná ústavní zdravotnická zařízení

a zakládat:

- obchodní společnosti (a. s., s. r. o.),
- obecně prospěšné společnosti.

V současné době se stále více setkáváme se situací, kdy obce a kraje zajišťují lokální a regionální veřejné statky prostřednictvím spolupráce se soukromými neziskovými organizacemi a veřejnými zakázkami u soukromého sektoru.

Veřejné statky a služby, jsou ve velké míře zajišťovány prostřednictvím veřejného sektoru, institucemi veřejnoprávních neziskových organizací, které jsou zřizovány na úrovni státu nebo na úrovni jednotlivých stupňů územní samosprávy. Jedná-li se o zřízení na úrovni státu, zřizovatelem jsou ústřední orgány státní správy. Na úrovni územní samosprávy

⁹ HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 3. vydání. Dolní Životice: Optys, 2012. 96 s. ISBN 978-80-85819-80-9.

jsou zřizovateli obce či kraje. V následujícím textu se zaměříme pouze na charakteristiku organizačních složek a příspěvkových organizací.¹⁰

2.2.1 Charakteristika a hospodaření organizačních složek

Organizační složky mohou být zřízeny státem či územní samosprávou. Zřizování, hospodaření a zánik organizačních složek je upraven:

- zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),
- zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích,
- zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Organizační složka státu není právnickou osobou. Její jednání se považuje za jednání státu. Jedná se o účetní jednotku. Jsou jimi například ministerstva, Ústavní soud, soudy, Nejvyšší kontrolní úřad, Akademie věd České republiky, Úřad vlády České republiky a další. Organizační složka státu je zřízena rozhodnutím zřizovatele, které má formu opatření. Součástí je zřizovací listina. Ke zřízení je zapotřebí souhlas Ministerstva finanční České republiky. Veškeré skutečnosti týkající se vzniku, změny či zániku organizační složky se oznamují v Ústředním věstníku České republiky.

Právní úkony jménem státu vykonává vedoucí organizační složky státu, přičemž své kompetence může delegovat. Organizační složky hospodaří s majetkem státu s cílem užívat majetek účelně a hospodárně a s peněžními prostředky státního rozpočtu. Veškeré příjmy a výdaje organizační složky jsou příjmy a výdaji státního rozpočtu. Organizační složka státu nesmí přijímat úvěry ani půjčky ani poskytovat úvěry či vystavovat směnky. Může založit akciovou společnost nebo se podílet na jejím založení.¹¹ Vytváří dva peněžní fondy, kterými jsou rezervní fond a fond kulturních a sociálních potřeb. Reprodukce majetku je financována z vlastního rozpočtu, případně ze dvou peněžních fondů uvedených výše. Fyzické a právnické osoby mohou také poskytnout peněžní prostředky určené přímo na reprodukci majetku.¹²

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

¹¹ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

¹² REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

Organizační složka územního samosprávného celku vzniká rozhodnutím voleného orgánu, jímž je zastupitelstvo obce či kraje, jako zařízení bez právní subjektivity. Je zřizována zřizovací listinou. Jejich činnost je různorodá, přičemž důvodem jejich zřízení bývá zabezpečení tzv. čistých veřejných statků ve veřejné správě. Výkonný orgán plní funkci zřizovatele a zřizovatel jmenuje vedoucího organizace. Vedoucí organizace má jasně stanovené práva a povinnosti v rámci řízení organizace.

Organizace má formu neziskové organizace, jestliže zabezpečuje činnosti, které:

- nevyžadují velké množství zaměstnanců,
- složité a rozsáhlé strojní nebo technické vybavení není zapotřebí,
- organizace nejsou vnitřně odvětvově členěné,
- nevstupují do složitých ekonomických a právních vztahů,
- zabezpečují tzv. čisté veřejné statky.

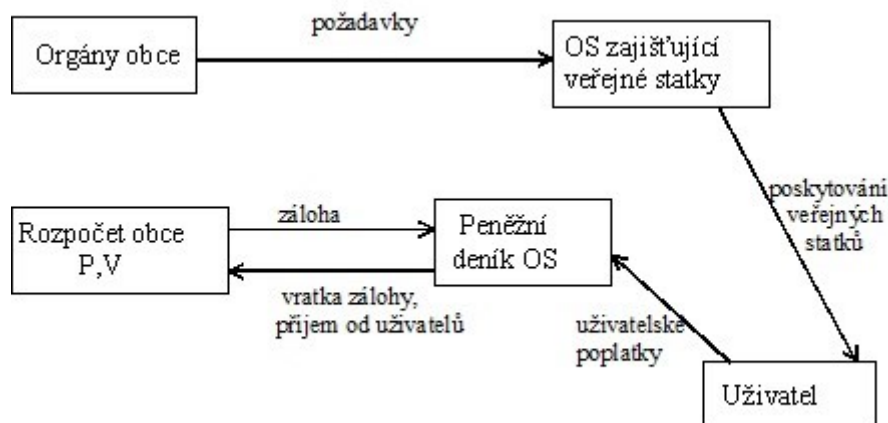
Zřizovací listina organizační složky musí obsahovat:

- celý název zřizovatele,
- název a sídlo organizační složky,
- účel a předmět činnosti organizační složky,
- osoby oprávněné jednat za organizační složku,
- majetek ve vlastnictví zřizovatele, který mu byl předán do správy na zabezpečování své činnosti a veřejných statků,
- vymezení majetkových práv,
- druhy příjmů a výdajů rozpočtu zřizovatele,
- způsob vedení účetních záznamů,
- dobu, na kterou je organizace zřízena.

Organizační složky hospodaří jménem svého zřizovatele a nejsou samostatnou účetní jednotkou. Rozpočet organizační složky je součástí rozpočtu zřizovatele. Zřizovatel opravňuje organizační složku disponovat s finančními prostředky, které jsou určeny na její běžnou činnost, která se opakuje. Peněžní prostředky jsou poskytovány formou záloh v hotovosti nebo jsou převedeny na zřízený běžný účet u banky. Organizační složky jsou napojeny v rámci hospodaření na rozpočet svého zřizovatele, tj. na obec či kraj prostřednictvím příspěvků, tzn. nenávratnými přiděly z rozpočtu zřizovatele a vyúčtováním záloh a odvodů do rozpočtu zřizovatele. Skutečnost, že organizace je napojena na rozpočet svého zřizovatele

všemi svými příjmy a výdaji se nazývá tzv. brutto rozpočtový způsob hospodaření. Úkolem organizace je především zabezpečování čistých veřejných statků, ale zřizovatel může pověřit organizační složku, aby vybírala ze své činnosti některé rozpočtové příjmy, zpravidla jsou tyto příjmy nevelkého rozsahu. Veškeré peněžní operace jsou vedeny v peněžním deníku, který se člení dle platné rozpočtové skladby. Zřizovatel vykonává finanční kontrolu hospodaření organizační složky.¹³

Obr. 2.1: Rozpočtové vztahy organizační složky k rozpočtu obce

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

Pozn.: OS = organizační složka, P = příjmy, V = výdaje.

2.2.2 Charakteristika a hospodaření příspěvkových organizací

Příspěvkové organizace, stejně jako organizační složky, mohou být zřízeny státem či územní samosprávou. Jejich postavení, zřizování, hospodaření a zánik je upraven stejnými zákony, jako je tomu u organizačních složek, a to:

- zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),
- zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích,
- zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.¹⁴

¹³PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

¹⁴MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

Příspěvková organizace státu je zřízena některým z ústředních orgánů státní správy, jedná se o právnickou osobu. V souvislosti se vznikem příspěvkové organizace zřizovatel vydá zřizovací listinu a zřízení oznámí v Ústředním věstníku České republiky. Nedílnou součástí po založení organizace je vydání statutu, který musí být schválen zřizovatelem. Dále vydá organizační řád, pravidla hospodaření, odpisový řád a jiné.¹⁵

Příspěvková organizace vykonává hlavní činnost, jež je definována zvláštním zákonem či zřizovací listinou. Hlavní činnost může být vykonávána za úplatu. Příspěvková organizace hospodář s finančními prostředky ze státního rozpočtu, s prostředky svých fondů, s prostředky získanými jinou činností, peněžními dary od fyzických a právnických osob. Dále hospodář s peněžními prostředky poskytnutými ze zahraničí, s prostředky od územních samosprávných celků, státních fondů, anebo z rozpočtu Evropské unie a z Národního fondu. Jak je zřejmé, zdroje financování plynou od různých poskytovatelů. Veškeré peněžní prostředky státní příspěvkové organizace jsou prostředky získané pro stát. Její povinností je hospodařit tak, aby nedocházelo ke zhoršenému výsledku hospodaření. Jestliže dojde k tomuto jevu a ztrátu nebude možné do dvou let vyrovnat, ať už ze zlepšeného hospodářského výsledku, nebo z rozpočtu zřizovatele, bude zřizovatel konat kroky ke zrušení této organizace.¹⁶

Peněžními fondy příspěvkové organizace státu jsou:

- rezervní fond,
- fond reprodukce majetku,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Mezi finanční vztahy stanovené zřizovatelem řadíme příspěvek na provoz, který je hrazen ze státního rozpočtu, individuální a systémové dotace na financování programů a akcí, návratné finanční výpomoci či odvody z odpisů.¹⁷

Příspěvková organizace územního samosprávného celku je právnickou osobu a má svou právní subjektivitu. Zřizovatel vydává o jejím vzniku zřizovací listinu. Vznik a zrušení

¹⁵ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

¹⁶ MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

¹⁷ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

příspěvkové organizace či změna ve zřizovací listině se zveřejňuje v Ústředním věstníku. Zapisuje se do obchodního rejstříku na návrh zřizovatele.¹⁸ Kraje a obce zřizují příspěvkové organizace k zabezpečení neziskových činností a smíšených veřejných statků.

Zřizovací listina příspěvkové organizace musí obsahovat:

- celý název zřizovatele,
- název, sídlo a identifikační číslo příspěvkové organizace,
- hlavní účel a předmět činnosti,
- statutární orgány,
- majetek, který je ve vlastnictví zřizovatele,
- vymezení majetkových práv (v případě spravování svěřeného majetku),
- vymezení pravidel pro výrobu a prodej zboží, jsou-li předmětem činnosti v rámci například doplňkové činnosti),
- práva a povinnosti spojená s pronajímáním svěřeného majetku,
- druhy doplňkové činnosti, kterou povolil zřizovatel a nenarušuje plnění hlavní činnosti,
- vymezení doby, na kterou je příspěvková organizace zřízena.

Jelikož příspěvkové organizace územních samosprávných celků mají právní subjektivitu, hospodaří podle svého rozpočtu, za který nesou plnou odpovědnost. Příspěvkové organizace si svou vlastní činností zabezpečují příjmy, které jsou následně použity ke krytí jejich výdajů. Jelikož jejich vlastní příjmy nedosahují takové výše, aby se z nich uhradily veškeré výdaje, zřizovatel jim poskytuje další peněžní prostředky transferem. Za smíšené veřejné statky na neziskovém principu, které zabezpečují příspěvkové organizace obcí a krajů, jsou hrazeny uživatelské poplatky, tudíž je zde značná míra spoluúčasti obyvatelstva. Tyto uživatelské poplatky ale obvykle nepokryjí ekonomicky nutnou výši nákladů a tudíž příspěvkové organizace nejsou finančně soběstačné. Příspěvková organizace proto získává finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele a to formou příspěvku na provoz a investice. Dále hospodaří s prostředky peněžních fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, či od zahraničních subjektů.

Příspěvková organizace, jak již bylo zmíněno výše, má právní subjektivitu. Přesto existují úkony, které může konat pouze se souhlasem svého zřizovatel. Jedná se například o využití

¹⁸ REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

investičních úvěrů a půjček, ručení za závazky subjektů, které zřizovatel založil nebo zřídil, pořizovat věci na splátky a další. Příspěvkové organizaci je výslovně zakázáno nakupovat akcie a jiné cenné papíry, poskytovat dary jiným subjektům (výjimku tvoří peněžité a věcné dary poskytované v souladu s předpisy týkající se použití fondu kulturních a sociálních potřeb).

Dosahuje-li příspěvková organizace zlepšeného výsledku hospodaření, způsob jeho využití ovlivňuje zřizovatel. K zlepšenému výsledku hospodaření dochází v případech, kdy skutečné náklady jsou nižší, než bylo plánováno, skutečné tržby jsou vyšší, než bylo plánováno či obě předchozí možnosti současně. Příspěvková organizace vytváří čtyři peněžní fondy, jejichž zůstatky jsou na konci roku převáděny do dalšího kalendářního období.

Peněžními fondy příspěvkové organizace územního samosprávného celku jsou:

- rezervní fond,
- investiční fond,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

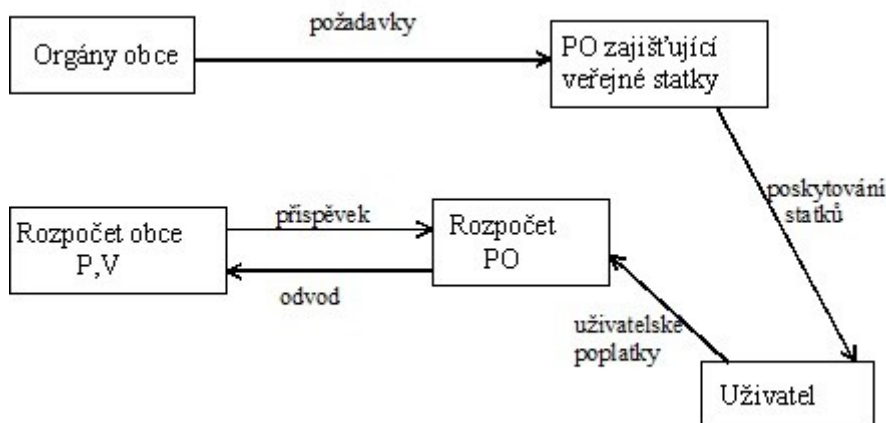
Nástrojem motivace příspěvkové organizace na dosahování lepšího výsledku hospodaření než bylo plánováno, je rezervní fond. Rezervní fond je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření a z peněžních darů. Prostředky jsou používány na financování rozvoje, k překlenutí časového nesouladu mezi výnosy a náklady či například k úhradě ztráty z minulého roku.

Investiční potřeby organizace se financují z investičního fondu, který je tvořen odpisy hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, investičními příspěvky z rozpočtu zřizovatele a ze státních fondů. Dalšími zdroji investičního fondu jsou výnosy z prodeje hmotného investičního majetku, po předchozím souhlasu zřizovatele, příspěvky a účelové investiční dary od různých subjektů, či převody z rezervního fondu. Kromě investičních potřeb organizace jsou z tohoto fondu financovány úhrady splátek investičních úvěrů a půjček, opravy a údržby nemovitého majetku.

Za motivační fond je považován fond odměn. Vytváří se ze zlepšeného výsledku hospodaření do výše 20 %, nejvýše však do výše 20 % limitu mzdových prostředků. Používá se k úhradám odměn v souladu s nařízením vlády o usměrňování výše prostředků na platy a odměny.

Typ sociálního fondu představuje fond kulturních a sociálních potřeb. Je tvořen zálohově v průběhu roku, a to ve výši 1 % z ročního plánovaného objemu nákladů na platy a náhrady platů, mezd a odměn. Veškeré kulturní, sociální a další potřeby jsou z tohoto fondu financovány. Dle vyhlášky Ministerstva financí České republiky je řízeno jeho používání.¹⁹

Obr. 2.2: Rozpočtové vztahy příspěvkové organizace k rozpočtu obce

Zdroj: PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

Pozn.: PO = příspěvková organizace, P = příjmy, V = výdaje.

2.3 Vzdělávání

Školství považujeme za jednu z hlavních povinností státu, přičemž nezáleží, zda se jedná o centrální či decentralizovanou úroveň. Nutnost zasahování státu do oblasti školství shledáváme ve výskytu externalit vzdělání, z důvodu tržního selhání trhu, jež nabízí vzdělávání či například zpřístupnění vzdělání i sociálně slabším skupinám obyvatel. Zájem společnosti o vzdělání mezi obyvateli roste. Analyzujeme-li vzdělání jako statek, jedná se o smíšený statek, u kterého se vyskytuje podíl soukromých a veřejných užitků. Jednotlivec si přivlastňuje část výnosů, ale také část výnosů připadne společnosti.

Na rozvoji společnosti má vliv jak výchova, tak vzdělávání. Roste-li kvalifikovaná pracovní síla, dochází k rozvoji celé ekonomiky díky mobilitě a flexibilitě pracovní síly. Růst

¹⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

kvalifikované pracovní síly má také vliv na posílení demokracie a svobody. V České republice má podstatný vliv na financování školství veřejný sektor.²⁰

Vzdělávání můžeme definovat jako proces získávání poznatků, schopností a dovedností, které souhrnně můžeme označit jako vědomosti. Školský zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 považuje vzdělávání jako veřejnou službu. Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2005.

Vzdělávání je založeno na několika zásadách. Každý občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie má rovný přístup ke vzdělávání. Nepřipouští se jakákoliv diskriminace z hlediska pohlaví, jazyka či například víry. Vždy jsou zohledňovány potřeby jednotlivce. Musí být zachován respekt, úcta a solidarita všech účastníků, podílejících se na vzdělávání. Základní a střední školy zřízené státem, krajem, obcí či svazkem obcí jsou bezplatné. Zásad je nespočetně mnoho. Každému člověku majícímu zájem o další vzdělávání, po celou dobu jeho života, nesmí být tato možnost odepřena.

Nedílnou součástí vzdělávání jsou také jeho obecné cíle, mezi které řadíme:

- rozvoj osobnosti člověka, získávání informací a učení se po celou dobu svého života,
- získání všeobecného nebo všeobecného a odborného vzdělání,
- pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu,
- pochopení a uplatňování základních lidských práv a svobod,
- zastávání rovnosti žen a mužů ve společnosti,
- respekt k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě,
- obohacení se o světové a evropské kulturní hodnoty a tradice,
- vycházení ze zásad trvale udržitelného rozvoje,
- získání znalostí týkající se životního prostředí,
- získání a uplatňování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky zpracovává Národní program vzdělávání, který podléhá následnému projednání. Národní program vzdělávání je politický dokument, který musí být schválen oběma komorami Parlamentu. Rozpracovává cíle vzdělávání a vymezuje hlavní oblasti, obsahy a prostředky na vzdělávání. Dále jsou vydávány Rámcové vzdělávací programy. Slouží pro každý obor vzdělání v základním a středním

²⁰ OCHRANA, F.; PAVEL, J.; VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance, Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

vzdělávání a pro předškolní, základní, umělecké a jazykové vzdělávání. Je zde vymezen povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Jednotlivé školy a školská zařízení uskutečňují vzdělávání dle školních vzdělávacích programů.

Vzdělávací soustava je tvořena školami a školskými zařízeními. Školy můžeme rozdělit podle druhu na mateřské, základní a střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Školská zařízení poskytují doplňující služby a vzdělávání, zajišťují ústavní a ochrannou výchovu nebo preventivní výchovnou péči. Ať už škola či školské zařízení musí být zapsáno do školského rejstříku. Veškeré vzdělávání zajišťují pedagogičtí pracovníci.²¹

2.3.1 Školský rejstřík, práva a povinnosti žáků a studentů

Školský rejstřík je veřejný seznam. Obsahuje jednak rejstřík škol a školských zařízení, a také rejstřík školských právnických osob. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si výpisy. Elektronicky je dostupný na webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Školy či školská zařízení musí podat žádost o zápis u krajského úřadu, příslušného podle sídla právnické osoby, která bude činnost školy nebo školského zařízení vykonávat. Účinností zápisu školy a školského zařízení do rejstříku škol a školských zařízení vznikají právnické osobě určitá práva a nároky. Jedná se o právo poskytovat vzdělávání a vydávat doklady o vzdělání. Právnické osobě vzniká nárok na přidělování peněžních prostředků z veřejných rozpočtů, konkrétně ze státního rozpočtu a z rozpočtu územního samosprávného celku. Vedení rejstříku škol a školských zařízení zabezpečuje krajský úřad a MŠMT ČR. Vedou se v něm například údaje týkající se druhu školy, názvu, sídla, informace o oborech vzdělávání, vyučovacím jazyku nebo například jméno, příjmení a datum narození ředitele školy nebo školského zařízení. Výmaz z rejstříků škol a školských zařízení se uskutečňuje na žádost navrhovatele, po uplynutí doby, na kterou byla právnická osoba zřízena, pokud škola neposkytuje vzdělávání v souladu s jeho zásadami a cíli, jestliže právnická osoba opakovaně porušuje právní předpisy související s poskytováním vzdělávání či například z důvodu pravomocného odsouzení k trestu zákazu činnosti školy či školského zařízení.

²¹ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Práva a povinnosti žáků a studentů

Žáci a studenti účastní vzdělávacího procesu mají svá práva, ale také i povinnosti. Žák a student má právo na vzdělávání a informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání. Každá ze škol má svou školskou radu, do které může být žák či student zvolen, je-li to v jeho zájmu. K jakémukoliv rozhodnutí se může vyjádřit. V záležitostech týkajících se vzdělávání má právo na informace a poradenskou pomoc školy.

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků mají obdobné práva, s výjimkou práva na vzdělání a školské služby. Také jim není umožněno zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků a studentů, kdežto žáci a studenti toto právo mají. Informace o průběhu a výsledcích vzdělávání mají u zletilých žáků a studentů také právo jejich rodiče, popřípadě osoby, plnící vyživovací povinnost.

Žáci a studenti jsou povinni řádně navštěvovat školy či školské zařízení, ve kterém se vzdělávají. Musí dodržovat školní řád, vnitřní řád a veškeré předpisy školy. Všechny tyto řády a předpisy slouží k ochraně zdraví a bezpečnosti, a proto je podmínkou jejich dodržování. Pedagogičtí pracovníci udělují pokyny, které jsou v souladu s právními předpisy a školním či vnitřním řádem a žák má povinnost je plnit a dodržovat.

Zletilí žáci jsou také povinni podávat veškeré informace o změně zdravotní způsobilosti, která by mohla mít vliv na průběh vzdělávání. Jestliže jsou nepřítomni ve škole, jejich povinností je doložit důvod své nepřítomnosti. Zákonní zástupci jsou povinni zajistit, aby žák docházel do školy řádně. Vyzve-li ředitel školy zákonného zástupce k dostavení se z důvodu projednání otázek týkajících se vzdělávání dítěte, je tato osoba povinna na tuto výzvu přistoupit. Změní-li se zdravotní stav či způsobilost žáka, je zákonný zástupce povinen neprodleně o této změně školu informovat. Je-li žák nepřítomen, je nutné doložit důvod jeho nepřítomnosti v souladu s platným školním řádem.²²

2.3.2 Organizace, zřizovatelé, právní formy a orgány vykonávající činnost škol a školských zařízení

Mateřská, základní a střední škola je organizačně členěna na třídy. Vyšší odborná škola je rozdělena na studijní skupiny. Základní umělecká škola je rozvrstvena na oddělení. Rozdělení na kurzy je typické pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. V kompetenci

²² VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky je stanovení nejnižšího a nejvyššího počtu dětí, žáků a studentů v jednotlivých školách, třídách, studijních skupinách a odděleních, dle prováděcího právního předpisu. Zřizovatel školy může udělit výjimku z nejnižšího počtu žáků, která je ale kompenzována úhradou zvýšených výdajů na vzdělávací činnost školy. Udělí-li zřizovatel výjimku týkající povolení vyššího počtu žáků, musí být splněny podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví.

Zřizovatelé a právní formy škol a školských zařízení

Zřizovatelé škol a školských zařízení jsou následující:

- kraje, obce, dobrovolné svazky obcí,
- ministerstva,
- registrované církve a náboženské společnosti,
- právnické osoby a fyzické osoby.

Kraje, obce a dobrovolné svazky obcí zřizují školy a školská zařízení jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace. Státní příspěvkové organizace či školské právnické osoby zřizuje MŠMT ČR. Je-li škola či školské zařízení zřízeno Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem spravedlnosti nebo Ministerstvem práce a sociálních věcí, nese právní formu organizační složky státu nebo jsou jejich součástí. Výše uvedená ministerstva plní funkci zřizovatelů škol a školských zařízení jménem státu. Mají-li registrované církve a náboženské společnosti oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, mají tyto školy formu školských právnických osob nebo právnických osob dle zvláštních právních předpisů. Stejně tomu je u ostatních právnických osob a fyzických osob.

Orgány vykonávající činnost školy

Ředitel spolu se školskou radou tvoří orgán, jenž vykonává činnost školy. Ředitel rozhoduje o záležitostech týkajících se vzdělání, odpovídá za poskytování vzdělávání v souladu se školským zákonem. Odpovídá také za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání. Do jeho působnosti spadá nespočet činností. Poradní orgán, který zřizuje ředitel, nese název pedagogická rada, která je tvořena všemi pedagogickými pracovníky. S pedagogickou radou projednává ředitel zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy.

Mezi další úkoly ředitele školy a školského zařízení, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí patří:

- stanovuje organizaci a podmínky provozu školy a školského zařízení,
- odpovídá za použití finančních prostředků ze státního rozpočtu podle účelu, na který byly poskytnuty,
- rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy, například:
 - v případě zamítnutí žádosti o povolení individuálního vzdělávacího plánu,
 - při zamítnutí žádosti o odklad povinné školní docházky či
 - zamítnutí žádosti o uznání dosaženého vzdělání, atd.

Školská rada je zřízena vždy při zakládání základních, středních a vyšších odborných škol. Do školské rady řadíme zákonné zástupce nezletilých žáků, zletilé žáky, studenty, pedagogické pracovníky školy, zřizovatele a další osoby. Školská rada se podílí na správě školy. Zřizovatel zřizuje školskou radu a dále stanoví počet členů a volební řád. Třetinu členů jmenuje zřizovatel, další třetinu volí zákonní zástupci nezletilých žáků, zletilí žáci a studenti a poslední třetina osazenstva je volena pedagogickými pracovníky dané školy. Členům školské rady je uloženo funkční období v rozsahu tří let. Zasedání školské rady se koná nejméně dvakrát ročně. Ředitel musí umožnit školské radě přístup k veškerým informacím a dokumentům týkající se školy.

Mezi úkoly školské rady řadíme:

- vyjadřování se k návrhům školských vzdělávacích programů,
- schvalování výroční zprávy o činnosti školy,
- schvalování školního a stipendijního řádu,
- projednávání inspekční zprávy České školní inspekce,
- podávání návrhu na odvolání ředitele, atd.²³

2.3.3 Ministerstva, Česká školní inspekce a působnost obcí a krajů

Ministerstva

Výkon státní správy ve školství v rozsahu stanoveném zákonem náleží do působnosti MŠMT ČR, které také odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy. Ministerstvo zřizuje a zrušuje:

²³ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

- školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči,
- zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- mateřské, základní a střední školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny (pokud je nezřídí kraj, obec nebo svazek obcí),
- školy, jejichž činnost je upravena mezinárodními smlouvami.

Zajišťuje a realizuje kontrolu týkající se správnosti a efektivnosti využití finančních prostředků ze státního rozpočtu, z Národního fondu a prostředků poskytnutých mezinárodními organizacemi na základě mezinárodních smluv. Stanovuje zásady, dle kterých krajské úřady rozepisují finanční prostředky ze státního rozpočtu, které jim byly přiděleny. Tak samo to platí i pro obce s rozšířenou působností. Zasloužila-li se nějaká osoba o rozvoj vzdělávání, může jí ministerstvo udělit věcné či finanční ocenění. Do jeho působnosti spadá nespočet činností.

Tab. 2.2: Zřízení a zrušení škol konkrétními ministerstvy

Ministerstvo obrany ČR	- střední vojenské školy - vyšší odborné vojenské školy - školská zařízení jim sloužící
Ministerstvo vnitra ČR	- střední policejní školy - vyšší odborné policejní školy - střední školy požární ochrany - vyšší odborné školy požární ochrany - školská zařízení
Ministerstvo spravedlnosti ČR	- střední školy Vězeňské služby a školská zařízení jim sloužící - školy a školská zařízení pro osoby ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody
Ministerstvo zahraničních věcí ČR	- základní školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky

Zdroj: vlastní zpracování dle VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

Česká školní inspekce

Česká školní inspekce (ČŠI) je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Jedná se o správní úřad s celostátní působností. Člení se na ústředí se sídlem v Praze a na inspektoráty. V čele ČŠI je ústřední školní inspektor, jehož jmenování a odvolání je řízeno služebním zákonem.

Činnosti, které vykonává, jsou následující:

- zpracovává koncepční záměry inspekční činnosti,

- zpracovává systém hodnocení vzdělávací soustavy,
- získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů,
- hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,
- hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu,
- vykonává státní kontrolu dodržování právních předpisů, aj.

Územní samosprávné celky

Kraje a obce vykonávají ve školství územní. Při zřízení či zrušení škol a školských zařízení dbají o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů a s potřebami trhu práce, s demografickým vývojem a rozvojem svého území. Dbají také na dostupnost vzdělávání a školských služeb dle místních podmínek.

Povinností **obce** je vytvořit podmínky pro realizaci povinné školní docházky dětem, které mají trvalý pobyt na jejím území a dětem, které jsou umístěny na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

Obec či svazek obcí zřizuje a ruší:

- mateřské školy,
- mateřské a základní školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny,
- základní školu, nebo
- zajišťuje plnění povinné školní docházky v základní škole, která byla zřízena jinou obcí či svazkem obcí,
- zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které sama zřizuje.

Její povinností je zajistit předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, a to pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území anebo pro děti, které jsou umístěné v dětském domově, který se nachází na jejím území. Pro tento účel zřizuje mateřskou školu nebo zajistí předškolní vzdělávání v mateřské škole, kterou zřídila jiná obec či svazek obcí. Dále může zřizovat a rušit základní umělecké školy, školské zařízení pro zájmové vzdělávání a školské účelové zařízení.

Obce zajišťují výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizuje. Přesahuje-li školský obvod území jedné obce, výdaje jsou zabezpečovány poměrně podle počtu žáků s místem trvalého pobytu v jednotlivých obcích, nedohodnou-li se obce jinak. Obec může přispívat i na další neinvestiční výdaje, které jsou jinak hrazeny ze státního rozpočtu. Uděluje dotace právnickým osobám vykonávajícím činnost škol

a školských zařízení, které jsou stanovené zákonem o státním rozpočtu, které slouží k částečné úhradě výdajů na provoz.

Povinností **kraje** je zajistit podmínky pro realizaci středního a vyššího odborného vzdělávání. Zabezpečuje vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Kraj zajišťuje také podmínky pro jazykové, základní umělecké a zájmové vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy.

Kraj zřizuje a ruší:

- střední a vyšší odborné školy,
- mateřské, základní, střední školy a školská zařízení pro děti a žáky se zdravotním postižením,
- základní speciální školy,
- jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky,
- základní umělecké školy, aj.

Stejně jako obec, tak také kraj zajišťuje výdaje právnických osob, které zřizuje. Výjimkou jsou zde výdaje hrazení ze státního rozpočtu či jiných zdrojů. Právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, může připadat na neinvestiční výdaje, které jsou jinak hrazeny ze státního rozpočtu.²⁴

2.3.4 Střední vzdělávání

Cílem středního vzdělávání je rozvíjet nejen vědomosti, schopnosti a dovednosti, ale také postoje a hodnoty, které jedinec získal základním vzděláváním, které je důležité pro osobní rozvoj jedince. Jeho podstata spočívá v poskytování obsahově širšího všeobecného vzdělání či odborného vzdělání spojené s všeobecným vzděláním. Je zde snaha vytvořit předpoklady pro pozdější plnoprávný osobní a občanský život. Snahou je poskytovat informace a celoživotní učení. Důležitým cílem je mimo jiné připravit osobu pro budoucí výkon povolání.

Stupně středního vzdělávání můžeme rozdělit do třech základních:

- střední vzdělání, které žák získává, ukončí-li úspěšně vzdělávací program v délce 1 roku nebo 2 let denní formy vzdělávání,

²⁴ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

- střední vzdělání s výučním listem, ukončí-li úspěšně vzdělávací program v délce 2 nebo 3 let denní formy vzdělávání,
- střední vzdělání s maturitní zkouškou, ukončí-li úspěšně vzdělávací program šestiletého či osmiletého gymnázia, či vzdělávací program v délce 4 let denní formy vzdělávání anebo vzdělávací program nástavbového studia v délce 2 let denní formy vzdělávání.

Na střední školu lze přijmou pouze ty uchazeče, kteří splnili povinnou školní docházku či úspěšně ukončili základní vzdělávání, a kteří splnili podmínky přijetí prokázáním schopností, vědomostí a zájmů a zdravotní způsobilosti. Ředitel školy rozhoduje o přijetí uchazeče. Zápisový lístek, který uchazeč o střední vzdělávání obdrží na své základní škole, slouží k potvrzení úmyslu uchazeče stát se žákem příslušného oboru vzdělávání na dané střední škole. Uchazeč se stává žákem dané střední školy prvním dnem školního roku anebo dnem, který je uveden v rozhodnutí o přijetí. Hodnocení výsledků vzdělávání žáků probíhá pololetně, a to vydáním vysvědčení. Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s výučním listem se ukončuje závěrečnou zkouškou. Vede-li k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou, ukončuje se maturitní zkouškou. Dokladem o dosažení středního vzdělání s výučním listem je vysvědčení o závěrečné zkoušce a výuční list, u dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou to je vysvědčení o maturitní zkoušce.

Vyučování na střední škole je rozděleno na teoretické a praktické. Do praktického vyučování můžeme zařadit odborný výcvik, cvičení, učební praxi či sportovní přípravu. Školy, školská zařízení či pracoviště fyzických nebo právnických osob uskutečňují praktické vyučování. Tato zařízení musí mít oprávnění k činnosti související s konkrétním oborem vzdělávání. Požadavkem je také uzavření smlouvy, ve které je přesně definován obsah a rozsah praktického vyučování a veškeré podmínky týkající se praktického vyučování. Jsou-li žáci účastni praktického vyučování, vztahují se na ně ustanovení zákoníku práce.²⁵

2.4 Financování vzdělávání

Finanční prostředky ze státního rozpočtu se poskytují na činnost:

²⁵ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

- škol a školských zařízení zřizovaných ministerstvem (například na platy a mzdy, odstupné, přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb, výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice, další vzdělávání pedagogických pracovníků aj.),
- škol a školských zařízení zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy,
- škol a školských zařízení zřizovaných obcemi nebo svazky obcí (výjimkou školská výchovná a ubytovací zařízení a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky),
- škol a školských zařízení zřizovaných kraji (výjimkou školská výchovná a ubytovací zařízení a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky).

Financování škol a školských zařízení, které jsou zřizovány územními samosprávnými celky, se uskutečňuje prostřednictvím republikových a krajských normativů. MŠMT stanovuje republikové normativy jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání na kalendářní rok. Republikové normativy jsou zveřejněny ve Věstníku. Krajský úřad stanovuje krajské normativy jako výši výdajů připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok. Dítě, žák, student, studijní skupina, stravovaný či jiná jednotka se považuje za jednotku výkonu. Krajský úřad při stanovování krajských normativů vychází z dlouhodobého záměru vzdělávání, z rozvoje vzdělávací soustavy v kraji, z rámcových a akreditačních vzdělávacích programů, z rozsahu přímé vyučovací, výchovné, speciálně pedagogické nebo pedagogicko-psychologické činnosti a v neposlední řadě z naplněnosti tříd a studijních skupin v jednotlivých školách a školských zařízeních. MŠMT ČR dle republikových normativů rozepisuje a poskytuje krajským úřadům peněžní prostředky ze státního rozpočtu na zvláštní účet kraje, a to ve formě dotace. Finanční prostředky jsou poskytovány na činnost škol a školských zařízení zřizovaných krajem, obcemi nebo svazky obcí. Krajský úřad ve své přenesené působnosti dle krajských normativů rozepisuje a poskytuje finanční prostředky právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení zřízených krajem, obcí nebo svazkem obcí.

Nejsou-li školy a školská zařízení zřizovány státem, krajem, obcí či svazkem obcí, MŠMT ČR poskytuje peněžní prostředky ve formě dotace prostřednictvím normativů. Jedná se o činnost škol a školských zařízení zřizovaných registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní

školy. Normativ je stanoven jako průměrný roční objem výdajů připadajících na jednotku výkonu v daném oboru a formě vzdělávání nebo v dané školské službě.²⁶

MŠMT ČR stanovil v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, na kalendářní rok 2014 republikové normativy, které uvádí následující tabulka.

Tab. 2.3: Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014

Věková kategorie	NIV CELKEM Kč/žáka	MP celkem vč. odvodů Kč/žáka	ONIV celkem Kč/žáka	Zam./1000 žáků
3 - 5 let	39 235	38 735	500	127,612
6 - 14 let	50 423	49 338	1 085	129,591
15 - 18 let	58 313	57 243	1 070	144,429
19 - 21 let	49 755	49 055	700	127,612
KZÚV	239 179	236 679	2 500	693,459

Zdroj: MŠMT ČR: *Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-5?highlightWords=republikov%C3%A9+normativy+2014>.

Normativní rozpis rozpočtu RgŠ ÚSC pro rok 2014 byl stanoven přepočtem reálných výkonů školního roku 2013/2014 a republikových normativů 2014. Normativní rozpis rozpočtu RgŠ ÚSC pro rok 2014 tvořil 99,12 % celkových zdrojů RgŠ ÚSC. Tento rozpis znázorňuje následující tabulka.²⁷

²⁶ VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

²⁷MŠMT ČR: *Rozpis RgŠ 2014*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/47408_13_rozpis_RgS_2014.doc.

Tab. 2.4: Normativní rozpis rozpočtu RgŠ ÚSC na rok 2014

Věková kategorie	Výkony 2013/14	NIV CELKEM v tis. Kč	MP vč. odvodů celkem v tis. Kč	ONIV celkem v tis. Kč	Zam.
3–5 let	356 373,0	13 982 296	13 804 107	178 189	45 477,5
6–14 let	854 936,8	43 108 475	42 180 869	927 606	110 791,8
15–18 let	335 113,0	19 541 444	19 182 872	358 572	48 400,1
19–21 let	14 944,0	743 539	733 078	10 461	1 907,0
3–18 let v KZÚV	4 854,0	1 160 979	1 148 841	12 138	3 366,2
RgŠ ÚSC CELKEM	1 566 220,8	78 536 733	77 049 767	1 486 966	209 942,6

Zdroj: MŠMT ČR: *Rozpis RgŠ 2014*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/47408_13_rozpis_RgS_2014.doc.

Rozpočet kapitoly MŠMT ČR bývá rozpracován formou výdajových bloků. Cílem rozpracování je zvýšit transparentnost výdajů státního rozpočtu a také odpovědnost za jejich čerpání. V následující tabulce je uveden rozpočet MŠMT ČR na období 2010–2014, který je rozdělen právě do těchto výdajových bloků. Jak je zřejmé, nejvýznamnější položkou je oblast regionálního školství, do této oblasti plyne největší část rozpočtu.²⁸

Tab. 2.5: Rozpočet MŠMT ČR dle výdajových bloků v letech 2010–2014 (v tis. Kč)

Ukazatel rozpočtu	Rozpočet kapitoly MŠMT ČR				
	2010	2011	2012	2013	2014
Věda a VŠ	35 544 887	35 870 934	42 276 901	43 561 056	44 553 941
Regionální školství	83 481 526	82 832 690	85 520 347	85 232 526	86 773 439
Činnost v oblasti mládeže	223 137	202 150	197 573	206 073	206 073

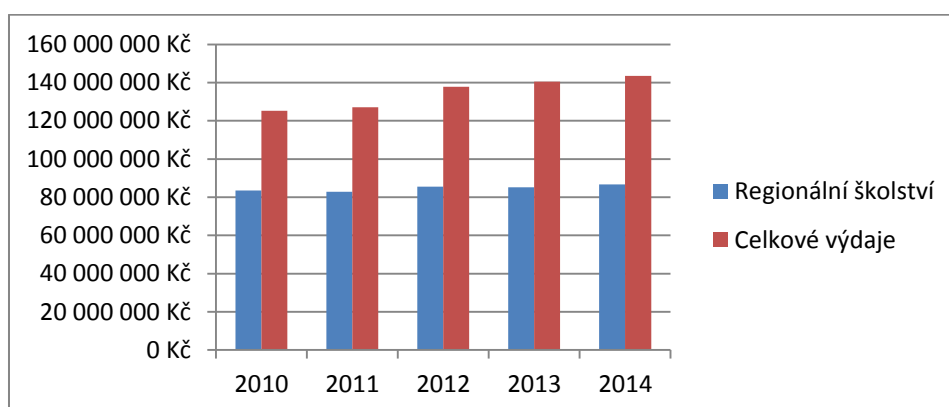
²⁸ OCHRANA, F.; PAVEL, J.; VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance, Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

Činnost v oblasti sportu	1 899 446	1 899 160	2 982 784	2 982 784	2 979 541
Spolufinancované programy mimo výzkum	1 929 773	4 112 970	5 192 268	6 829 549	7 469 401
Ostatní	2 128 866	2 168 511	1 681 367	1 599 705	1 576 127
Výdaje celkem	125 207 635	127 086 415	137 851 240	140 411 693	143 558 522

Zdroj: vlastní zpracování dle MŠMT ČR: *Rozpočet kapitoly MŠMT*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-msmt>.

Pro jasnější znázornění je graficky uveden objem výdajů na regionální školství k celkovým výdajům kapitoly MŠMT ČR.

Graf 2.2: Výdaje na regionální školství k celkovým výdajům kapitoly MŠMT ČR
(v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 2.5.

Jak již bylo zmíněno výše, na regionální školství putuje největší část finančních prostředků kapitoly MŠMT ČR. Přesný podíl připadajících na regionální školství z kapitoly MŠMT ČR znázorňuje následující tabulka.

Tab. 2.6: Podíl výdajů na regionální školství na výdajích kapitoly 333 celkem

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014
Regionální školství (tis. Kč)	83 481 526	82 832 690	85 520 347	85 232 526	86 773 439
Výdaje celkem (tis. Kč)	125 207 635	127 086 415	137 851 240	140 411 693	143 558 522
Podíl (v %)	66,7	65,2	62,0	60,7	60,4

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 2.5.

3 Analýza hospodaření Gymnázia a Střední odborné školy Orlová-Lutyně, p. o. a Obchodní akademie, Orlová, p. o.

Historie Gymnázia a Střední odborné školy Orlová-Lutyně, p. o. je rozdílná. Z tohoto důvodu nejprve přiblížíme historii gymnázia a v dalším odstavci bude pozornost věnována střední odborné škole. Historie gymnázia spadá již do roku 1909, kdy české gymnázium v Orlové vzniklo společně s gymnáziem s polským vyučovacím jazykem. V rámci své existence došlo k mnoha stěhováním v rámci budov. V roce 1911 získalo gymnázium svou vlastní budovu, která se nacházela v lokalitě staré Orlové. Budova gymnáziu sloužila až do podzimu 1938. V důsledku obsazení Orlové polskou armádou došlo ke zřízení pouze polského gymnázia. Po vypuknutí druhé světové války došlo k zániku polského gymnázia. V roce 1953 se odehrály negativní změny ve školství. Orlovské gymnázium ztratilo jak svůj název, tak budovu. Gymnázium dostalo název Jedenáctiletá střední škola a bylo spojeno se základní školou. Výuka probíhala až do roku 1960 v budově tehdejší měšťanské školy v Orlové. Jelikož budova tehdejší měšťanské školy byla poddolovaná, proběhlo další přestěhování, a to do budovy nynější základní školy na ulici Slezská. Rok poté škola dostala nový název „Střední všeobecně-vzdělávací škola“. Došlo k osamostatnění střední školy. V roce 1968 došlo k návratu tradičního názvu a škola se opět nazývala gymnáziem. Jelikož základní škola a gymnázium měly v jedné budově málo prostoru pro svůj rozvoj, gymnázium se opět stěhovalo. V roce 1982 byla škole nabídnuta budova v Orlové-Lutyni na Výhodě, v níž škola strávila 13 let. Aktuálně se gymnázium nachází v nové, architektonicky moderní budově, která se nachází v centru Orlové.²⁹

Historie střední odborné školy je datována od podzimu roku 1990, kdy vznikla jako součást Střední odborné školy v Karviné. Dne 1. ledna 1992 získala škola právní subjektivitu. Její působnost v Karviné byla až do roku 1996, kdy došlo k přestěhování školy do budovy gymnázia v Orlové-Lutyni. MŠMT ČR udělilo škole dne 1. ledna 1999 přívlastek veřejnoprávní. Usnesením Rady Moravskoslezského kraje z prosince 2002 došlo ke sloučení střední odborné školy veřejnosprávní a gymnázia v Orlové-Lutyni. Následující rok, 1. července 2003, vznikl nový subjekt, jehož součástí byla i střední odborná škola.³⁰

²⁹ Gymnázium a SOŠ, Orlová-Lutyně, p. o. *Historie Gymnázia Orlová*. [online]. [7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.gym-orlova.cz/index.php?cast=gym&site=historie.htm>.

³⁰ Gymnázium a SOŠ, Orlová-Lutyně, p. o. *Naše škola v proměnách času*. [online]. [7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.gym-orlova.cz/index.php?cast=sos&site=historie.htm>.

Obchodní akademie, Orlová, p. o. byla založena Výnosem Ministerstva školství a národní osvěty z 20. června 1991. Jednalo se o dvoutřídní komunální obchodní školu. Zřizovatelem školy bylo město a výuka byla zajišťována ředitelem a jedním vyučujícím. S postupem času se počet učitelů i žáků zvyšoval. Škola začínala za skromných finančních podmínek, přičemž do roku 1938 se platilo školné. Předměty, jež jsou v současnosti zařazeny do učebních osnov, byly v minulosti obdobné. Vyučoval se mateřský jazyk, matematika, účetnictví, těsnopis, domácí hospodářství a cizí jazyky. Změna názvu na Veřejnou obchodní školu okresu fryštátského proběhla ještě před válkou. Kromě českých tříd zde byla otevřena také jedna třída s polským vyučovacím jazykem. V období války přestala škola fakticky existovat. V září roku 1945 došlo k opětovnému zahájení výuky, a to ve čtyřech čtyřletých třídách obchodní akademie a dvou prvních třídách dvouleté obchodní školy. Rok 1948 přinesl změnu. Z obchodní akademie se stala čtyřletá vyšší hospodářská škola a z obchodní školy dvouletá hospodářská škola. Později byly spojeny do jedné hospodářské školy s odlišným počtem let studia.³¹

3.1 Studenti

Gymnázium a Střední odborná škola, Orlová Lutyně, (dále jen G a SOŠ) byla příspěvkovou organizací zřízenou Moravskoslezským krajem. Minulý čas je zde použit z důvodu sloučení této školy společně s Obchodní akademií, Orlová, p. o. ke kterému došlo v roce 2013. Hlavní úkolem dle zřizovací listiny byla výchova a vzdělávání žáků pro získání úplného středního vzdělání. Školské zařízení poskytovalo úplné střední vzdělání ukončené úspěšným vykonáním maturitní zkoušky, připravovalo žáky a studenty na studium na vysokých a jiných školách a v neposlední řadě také připravovalo na výkon činností například ve správě, kultuře či jiných oblastech. Žáci a studenti zde mohli navštěvovat osmi a čtyř leté Gymnázium či obor Veřejnosprávní činnost. Obor Veřejnosprávní činnost bylo možné studovat také v dálkové formě studia. Vývoj počtu tříd jednotlivých studijních oborů v letech 2009–2012 je uveden v tabulce 3.1. Stavy byly vyčísleny k 30. 9. jednotlivých let.

³¹ Obchodní akademie, Orlová, p. o. *Škola*. [online]. [25. 3. 2015]. Dostupné z: <http://wikimapia.org/13540634/cs/Obchodní-akademie-Orlová>.

Tab. 3.1: Počty tříd jednotlivých studijních oborů G a SOŠ v letech 2009–2012

Studijní obor	2009	2010	2011	2012
	Počet tříd (denní forma studia)			
Gymnázium 8 leté	4	5	7	8
Gymnázium 8 leté*	4	3	1	-
Gymnázium 4 leté	3	5	6	8
Gymnázium 4 leté*	9	6	3	-
Veřejnosprávní činnost	2	4	6	8
Veřejnosprávní činnost*	8	4	2	-
Počet tříd celkem	28	27	25	24
Studijní obor	Počet tříd (dálková forma studia)			
Veřejnosprávní činnost	2	1	3	4
Veřejnosprávní činnost*	6	5	2	1
Počet tříd celkem	8	6	5	5

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pozn.: * dobíhající studijní obory.

Obchodní akademie, Orlová, (dále jen OA) byla taktéž příspěvkovou organizací zřízenou Moravskoslezským krajem. Účelem organizace bylo uskutečňovat výchovu a vzdělávání žáků a uchazečů podle vzdělávacích programů. Předmětem činnosti bylo poskytování středního vzdělání s maturitní zkouškou, připravovat žáky pro následující studium na vysokých školách a zabezpečit stravování studentů a vlastních zaměstnanců. Škola se zaměřovala na ekonomické obory a to jak v denní, tak některé z nich bylo možno studovat také v dálkové formě studia. Nabízela obory, jako jsou Obchodní akademie, Ekonomické lyceum a Informační technologie.³² Počty tříd jednotlivých studijních oborů nebyly dostupné.

V následující tabulce je vyjádřen počet studentů na jednotlivých školách jak v denní, tak v dálkové formě studia.

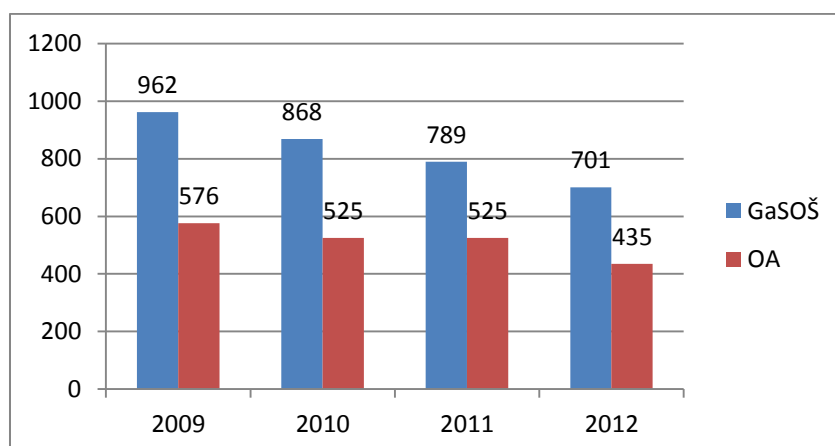
³² Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

Tab. 3.2: Počty studentů v letech 2009–2012

Gymnázium a SOŠ				
Forma studia	2009	2010	2011	2012
Denní	781	746	663	607
Dálková	181	122	126	94
Celkem	962	868	789	701
Obchodní akademie				
Forma studia	2009	2010	2011	2012
Denní	372	358	348	328
Dálková	204	167	177	107
Celkem	576	525	525	435

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Již z výše zmíněné tabulky je zjevné, že počet studentů v denní formě studia na obou školách postupně klesá. Zaměříme-li se na dálkovou formu studia, spatřujeme zde u obou škol v roce 2011 mírný nárůst studentů. G a SOŠ má celkovou kapacitu 1190 žáků a studentů a celkový počet studujících na této škole převyšuje celkový počet studentů na OA. Pro přehledné srovnání celkového počtu studentů na obou dvou školách je využit následující sloupcový graf.

Graf 3.1: Celkový počet studentů G a SOŠ a OA v letech 2009–2012

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulky 3.1.

3.2 Zaměstnanci daných příspěvkových organizací

Žádná organizace, v našem případě příspěvková organizace, by nemohla fungovat bez svých pracovníků neboli zaměstnanců. Pro další analýzu byli zaměstnanci rozděleni na pedagogické a nepedagogické pracovníky

3.2.1 Zaměstnanci

Jak již bylo zmíněno výše, zaměstnanci jsou pro naše účely rozděleny na pedagogické a nepedagogické pracovníky. Mezi pedagogické pracovníky řadíme především pedagogy, kteří zajišťují výuku na dané škole. Do skupiny nepedagogických pracovníků spadají zaměstnanci, jako jsou například technickohospodářští pracovníci, uklízečky, vrátné, správci budov, knihovnice či údržbáři. Vývoj přepočtených počtů pracovníků je uveden v tab. 3.3.

Tab. 3.3: Přepočtený počet zaměstnanců v letech 2009–2012

Gymnázium a SOŠ					
Zaměstnanci		2009	2010	2011	2012
Gymnázium	Pedagogický pracovník	45,862	45,567	44,545	41,313
SOŠ		14,236	13,478	13,498	12,582
Gymnázium	Nepedagogický pracovník	14,148	12,567	10,031	8,667
SOŠ		3,740	5,420	5,225	5,455
Obchodní akademie					
Zaměstnanci		2009	2010	2011	2012
Pedagogický pracovník		30,769	31,009	30,235	29,767
Nepedagogický pracovník		13,985	13,859	13,445	14,590

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

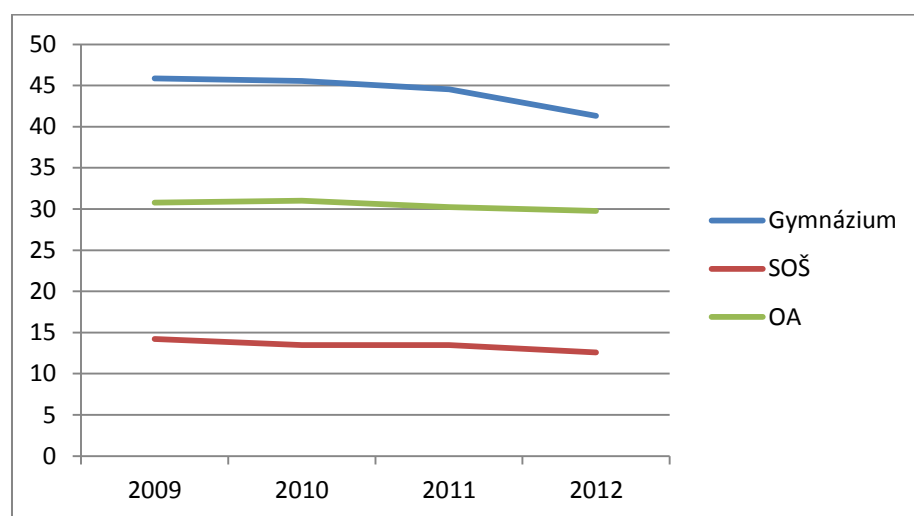
Zaměříme-li se nejprve na G a SOŠ, došlo v letech 2009 a 2010 v rámci celé organizace k poklesu o 1,053 PPPPZ, který byl způsoben snížením počtu vyučujících na dálkovém studiu. PPPNZ se také snížil, a to o 0,26 z důvodu menšího počtu zástupů za dlouhodobou nemocenskou, která se vyskytovala ve velké míře u uklízeček. V roce 2011 došlo opět k meziročnímu poklesu průměrného přepočteného počtu pedagogických zaměstnanců celé organizace o 1,002 PPPPZ. Tento pokles byl způsoben snížením pracovních úvazků některých

vyučujících z důvodu sníženého počtu tříd, k němuž došlo v září 2010 na denní a dálkové formě studia. U nepedagogických pracovníků, v rámci celé organizace, byl zaznamenán pokles o 2,372 PPPNZ, jelikož organizace propouštěla a snižovala pracovní úvazky. Důvodem snižování nepedagogických pracovníků byla změna ve financování celé této skupiny pracovníků. Nejinak tomu bylo také v roce 2012, kdy došlo k meziročnímu poklesu PPPNZ o 3,232 v důsledku propouštění a snižování pracovních úvazků, neboť i v září 2012 došlo ke snížení počtu tříd na denním i na dálkovém studiu. Pokles byl opět zaznamenán u PPPNZ, a to o 1,364. Tento pokles byl zapříčiněn jednak propuštěním knihovnice, tak z důvodu úbytku žáků.

OA na rozdíl od G a SOŠ nezaznamenávala v letech 2009–2012 pouze poklesy, týkající se průměrného přepočteného počtu pedagogických a nepedagogických zaměstnanců. Jak je možné vyčíst z tabulky umístěné výše, v letech 2009 a 2010 došlo k nárůstu PPPNZ o 0,24. Zvýšení průměrného přepočteného počtu v tomto případě u nepedagogických zaměstnanců bylo zaznamenáno mezi roky 2011 a 2012, a to o 1,145 PPPNZ. Důvody, které vedly ke zvýšení či snížení PPPZ nebyly zpřístupněny.³³

Z výše uvedené tabulky se v následujícím grafu zaměříme pouze na průměrné přepočtené počty pedagogických pracovníků, u nichž bylo provedeno srovnání mezi lety 2009–2012. Dle grafického vyjádření lze usoudit, že k nejmenším výkyvům docházelo u pedagogických pracovníků na Obchodní akademii, Orlová, p. o.

Graf 3.2: Vývoj přepočteného počtu zaměstnanců pedagogických pracovníků G a SOŠ a OA v letech 2009–2012

³³ Interní dokumenty. Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 3.3.

Graf deklaruje již výše zmíněné tvrzení, a to, že OA zaznamenala v roce 2010 mírný růst PPPPZ. Sloučením hodnot Gymnázia a SOŠ v jednu organizaci, jsme zjistily, že tato příspěvková organizace zaznamenala v rámci celého zkoumaného období, a to v letech 2009–2012 pouze pokles. Rozdělením Gymnázia a SOŠ na samostatné subjekty jsme došli k závěru, že SOŠ jako samostatná organizace zaznamenala růst PPPPZ v letech 2010–2011, a to o 0,02 PPPPZ.

3.2.2 Mzdové náklady

Každému zaměstnanci náleží za řádné splnění svých povinností patřičná odměna, v našem případě mluvíme o mzdě či platu. Následující tabulka popisuje mzdové prostředky jednotlivých příspěvkových organizací, které byly použity na platy zaměstnanců, jak pedagogických tak nepedagogických.

Tab. 3.4: Mzdové prostředky ze SR jednotlivým p. o. v letech 2009–2012 (v Kč)

P. o.	2009	2010	2011	2012
G a SOŠ	23 782 324	22 760 600	22 090 900	19 251 000
OA	13 611 972	13 489 050	12 994 963	12 237 000

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pozn.: Mzdové prostředky G a SOŠ bez prostředků na OPMP.

Porovnáme-li průměrné platy pedagogických a nepedagogických zaměstnanců G a SOŠ, zjistíme, že nelze jednoznačně konstatovat, že platy pedagogických či nepedagogických pracovníků rostly či klesaly. Například u pedagogických pracovníků nastal meziroční pokles v letech 2009 a 2010 o 877 Kč. Hlavním důvodem, který způsobil pokles průměrného platu pedagogů, bylo pozastavení rozvojových programů na posílení platů. Následující rok, tj. v roce 2011 došlo opět k nárůstu o 175 Kč, jelikož došlo ke zvýšení platů mladých začínajících učitelů. Platy nepedagogických pracovníků od roku 2009 mírně rostly. Důvodem mírného růstu bylo nařízení vlády z roku 2009 o zvýšení tarifních platů u nepedagogických pracovníků. Tito zaměstnanci byli dofinancováni rozvojovým programem „Hustota a Specifika“. Rok 2011 přinesl nárůst průměrných platů nepedagogických pracovníků o 123 Kč v důsledku snížení počtu zaměstnanců. Rok 2012 byl rokem razantního snížení, co do výše průměrných platů všech zaměstnanců. Toto markantní snížení bylo u pedagogických pracovníků zapříčiněno jednak nižším počtem výkonů, tak vázáním finančních prostředků na odstupné. Jak je možné vypořádat z následující tabulky,

nepedagogickým zaměstnancům se v tomto roce průměrný plat snížil o 1 581 Kč. Hlavním důvodem, proč došlo ke snížení průměrných platů, bylo snížení osobních příplatků. Veškerý vývoj průměrných platů zachycuje následující tabulka.

Tab. 3.5: Průměrné platy jednotlivých skupin zaměstnanců v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Zaměstnanec	2009	2010	2011	2012
Pedagogický	28 420	27 543	27 718	26 128
Nepedagogický	15 310	15 343	15 466	13 885
Obchodní akademie				
Zaměstnanec	2009	2010	2011	2012
Pedagogický	29 293	28 550	29 262	27 514
Nepedagogický (školy)	16 571	16 730	16 339	15 273
Nepedagogický (školní jídelny)	14 921	15 093	13 583	13 918

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

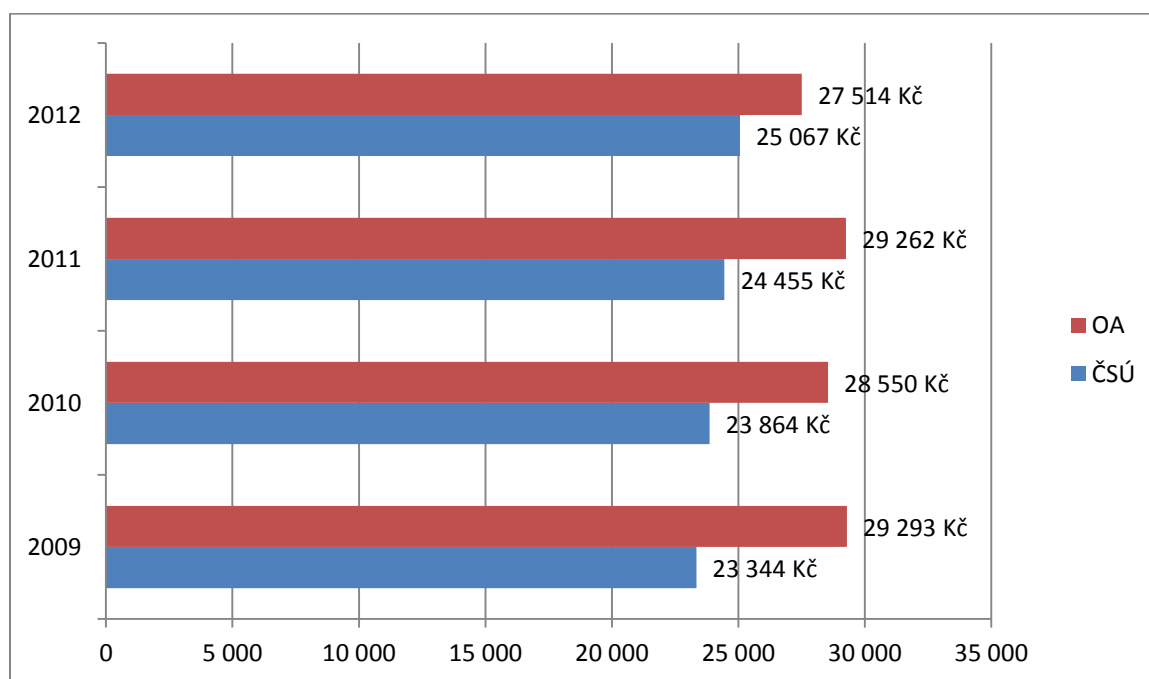
Zaměstnanci OA jsou v tabulce (viz výše) rozčlenění do tří skupin, a to pedagogičtí zaměstnanci, nepedagogičtí zaměstnanci školy a nepedagogičtí zaměstnanci školní jídelny. Jak je zřejmé z tabulky uvedené výše, u každé z této skupiny bylo provedeno vyčíslení průměrných platů. V roce 2010 došlo k poklesu průměrných platů pedagogických pracovníků o 743 Kč, neboť rok 2009 byl ovlivněn poskytnutými prostředky z Rozvojového programu, který byl určen na zvýšení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků. Průměrný plat nepedagogických pracovníků zaznamenal v tomto roce nepatrný nárůst. Rok 2011 přinesl opět mírný růst průměrných platů pedagogických pracovníků, a to o 712 Kč, v důsledku poskytnutých prostředků z programu, jež byl zaměřen na posílení platové úrovně těchto zaměstnanců. Razantní pokles nastal v tomtéž roce u nepedagogických pracovníků školní jídelny, neboť došlo ke snížení výkonů. Tento meziroční pokles činil 1 510 Kč. V roce 2012 byl zaznamenán pokles průměrného platu jak u pedagogických pracovníků,

tak u nepedagogických zaměstnanců školy. Mírný nárůst byl zaznamenán pouze u nepedagogických zaměstnanců školní jídelny, konkrétně se jednalo o částku 335 Kč.³⁴

Pro názorné poukázání vývoje průměrných mezd pedagogických a nepedagogických zaměstnanců je v následujících dvou grafech využita průměrná mzda v rámci České republiky, která se v jednotlivých letech pohybovala dle Českého statistického úřadu následovně:

- rok 2009...23 344 Kč,
- rok 2010...23 864 Kč,
- rok 2011...24 455 Kč,
- rok 2012...25 067 Kč.³⁵

Graf 3.3: Srovnání průměrné mzdy pedagogických zaměstnanců OA a průměrné mzdy v ČR dle ČSÚ v letech 2009–2012

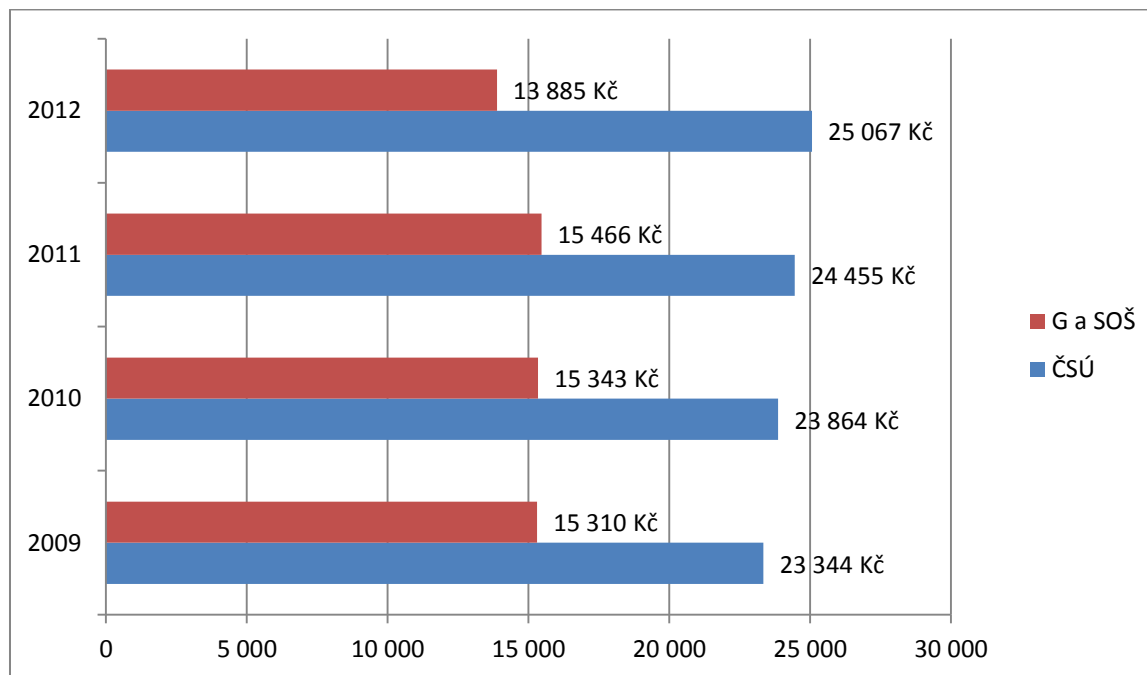
Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 3.5 a dat z ČSÚ.

Z výše uvedeného grafu srovnávajícího průměrnou mzdu pedagogických pracovníků OA s průměrnou mzdou v ČR dle ČSÚ vyplývá, že průměrná mzda pedagogických pracovníků je v této organizaci vyšší než průměrná mzda v ČR, v průměru o 4 431 Kč.

³⁴ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozbor hospodaření za jednotlivé roky.*

³⁵ Číselník Artega. Průměrná mzda a její vývoj v letech. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: http://ciselnik.artega.cz/prumerna_mzda.php.

Graf 3.4: Srovnání průměrné mzdy nepedagogických zaměstnanců Gymnázia a SOŠ a průměrné mzdy v ČR dle ČSÚ v letech 2009–2012

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 3.5 a dat z ČSÚ.

Z grafu srovnávajícího průměrnou mzdu nepedagogických pracovníků Gymnázia a SOŠ s průměrnou mzdou v ČR dle ČSÚ lze vypožorovat, že průměrné platy nepedagogických pracovníků v dané organizaci jsou pod úrovní průměrné mzdy v České republice, a to v průměru o 9 223 Kč.

3.3 Příspěvek na provoz

Příspěvek na provoz zahrnoval finanční prostředky, které plynuly do rozpočtu školy přímo od zřizovatele, jako provozní náklady, nebo peněžní prostředky poskytované ze státního rozpočtu krajskému úřadu daného kraje, dle umístění školy, a ten je nadále přerozdělil školským zařízením. Jedná se o přímé náklady na vzdělávání. Další položkou byl např. příspěvek na provoz od jiných subjektů, například od obce.

Příspěvek na provoz G a SOŠ dosahoval v letech 2009–2012 v průměru 36,8 mil. Kč. Jak je zřejmé z následující tabulky, největší množství finančních prostředků tvořily zdroje ze státního rozpočtu, jež měly klesající tendenci. Nejvýznamnější dotací ze státního rozpočtu tvořily přímé náklady na vzdělávání, které například v roce 2012 dosahovaly částky 26,5 mil. Kč, a tudíž tvořily většinu zdrojů poskytnutých ze státního rozpočtu. Zřizovatel v průběhu těchto let, poskytl škole v průměru 6,2 mil. Kč ročně, přičemž nejvyšší položkou

byly každoročně provozní náklady, které v roce 2012 činily 3,6 mil. Kč. Z rozpočtu zřizovatele škola každoročně obdržela prostředky na vlastní provoz a dotaci na krytí odpisů majetku v hlavní činnosti. V roce 2009 tvořil příspěvek na provoz oproti jiným létům také příspěvek na provoz od jiných subjektů, konkrétně od obce. V letech 2011 a 2012 byly poskytnuty v rámci příspěvku na provoz peněžní prostředky na neinvestiční projekty, jak je možné vypočítat z následující tabulky.

Tab. 3.6: Příspěvek na provoz v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Příspěvek na provoz	2009	2010	2011	2012
Od zřizovatele	5 777 000	6 046 000	7 268 200	5 664 000
Ze SR	33 178 253	31 457 044	30 518 706	26 902 770
Neinvestiční projekty	0	0	201 540	260 800
Od jiných subjektů	50 000	0	0	0
Příspěvek na provoz celkem	39 005 253	37 503 044	37 988 446	32 827 570
Obchodní akademie				
Příspěvek na provoz	2009	2010	2011	2012
Od zřizovatele	2 977 805	3 729 000	3 667 200	3 824 950
Ze SR	18 760 000	18 540 828	17 969 450	16 737 000
Neinvestiční projekty	839 560	774 420	787 910	851 740
Od jiných subjektů	50 000	0	0	0
Příspěvek na provoz celkem	22 627 365	23 044 248	22 424 560	21 428 960

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pozn.: SR = státní rozpočet.

V případě OA dosahoval příspěvek na provoz v letech 2009–2012 v průměru 22,4 mil. Kč. Stejně jako v předchozím případě, největší množství finančních prostředků tvořily zdroje ze státního rozpočtu, jež měly klesající tendenci. Nejvýznamnější dotace ze státního rozpočtu byly obdobně přímé náklady na vzdělávání, které například v roce 2012 dosahovaly částky 16,7 mil. Kč. Zřizovatel v průběhu těchto let poskytl škole v průměru 3,5 mil. Kč ročně,

přičemž nejvyšší položkou byly každoročně taktéž provozní náklady, které v roce 2012 činily 2,8 mil. Kč. Neinvestiční projekty byly hrazeny z ESF. Do položky neinvestiční projekty byly zařazeny například účelové finanční prostředky na financování grantových projektů, aj.³⁶

3.4 Hlavní činnost

Hlavním účelem obou škol bylo uskutečňovat vzdělávání a výchovu žáků dle vzdělávacích programů a u OA navíc zabezpečovat stravování žáků, studentů a vlastním zaměstnanců. S poskytováním středního vzdělávání a se zabezpečováním stravování souvisí výnosy a náklady spadající do této činnosti.

Hlavním zdrojem financování nákladů G a SOŠ byly každoročně dotace od zřizovatele. Zřizovatel v roce 2009 poskytl škole účelovou dotaci na opravu havarijního stavu stropních omítek. Jelikož škola slavila 100. výročí založení školy, obdržela mimořádnou účelovou dotaci od města Orlová ve výši 50 tis. Kč a od zřizovatele 30 tis. Kč, k částečnému pokrytí nákladů spojených s oslavami. Další výnosy každoročně tvořily příjmy z kopírování a jiné drobné příjmy. Výnos z pronájmu v roce 2009 související s pronájmem sportovního areálu činil 920 tis. Kč a byl zahrnut do hlavní činnosti. Od roku 2010 došlo ke změně ve vlastních příjmech v hlavní činnosti, neboť bylo zřizovatelem rozhodnuto o účtování výnosu z pronájmu do doplňkové činnosti. V roce 2010 obdržela škola mimořádný výnos z prodeje služeb ve výši 72 tis. Kč, týkající se natáčení seriálu Českou televizí v budově školy. Škola se v roce 2011 zapojila do programu „Leonardo da Vinci – Projekty mobility“, jehož náplň se týkala studentských stáží v podnicích v Německu a na Slovensku. Grantová smlouva s Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy byla uzavřena s platností od 1. 9. 2011. Dalším projektem, na který byla škole poskytnutá záloha na dotaci, byl projekt v rámci operačního programu OPVK „EU peníze středním školám“. Hlavním cílem projektu bylo zkvalitnění a zefektivnění výuky. Projekt byl dvouletý a byl zahájen v září 2012. V roce 2012 došlo k poklesu výnosů spojených s kopírováním. Důvodem byl pokles žáků a studentů, a tím i menší zájem o kopírování. Ostatní výnosy z činnosti poklesly ukončením dvou partnerství v projektech EU. Výnosy v rámci tohoto čtyřletého období lze hodnotit jako stabilní.

Stejně jako u G a SOŠ, tak také u OA byly hlavním zdrojem dotace od zřizovatele. Škola každoročně vytvářela vlastní zdroje, přičemž největší výnos tvořil výnos ze stravného.

³⁶ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

Například v roce 2009 činil 1 409 tis. Kč a v roce 2012 dosahoval výše 1 817 tis. Kč. Provozní dotace v roce 2009 zahrnovala také grantový projekt „Inovace výuku a tvorba digitálních učebních materiálů pro obor vzdělávání Informační technologie“. V roce 2010 obdržela škola z rozpočtu svého zřizovatele prostředky na vymalování prostor budovy ve výši 160 tis. Kč. Odbor investiční a majetkový MSK KÚ poskytl účelové prostředky na investiční akci „Rekonstrukce střechy pavilónu B včetně zateplení“ ve výši 1 097 tis. Kč. Od roku 2010 nejsou předmětem výnosů z hlavní činnosti výnosy z pronájmů majetku. Většina těchto příjmů byla přesunuta do doplňkové činnosti. V roce 2011 byly poskytnuty peněžní prostředky ze státního rozpočtu na rozvojový program „Maturity“ ve výši cca 13 tis. Kč. Peněžní prostředky sloužily k vyplacení hodnotitelů a předsedů maturitních zkoušek. Druhým rozvojovým programem byl program „Hustota a specifika“, jež zahrnoval prostředky na platy nepedagogických zaměstnanců a zákonné odvody ve výši okolo 300 tis. Kč. Zřizovatel poskytl prostředky na financování grantového projektu „Škola dnes a zítra – inovativní přístup k výuce technických a přírodovědných oborů“ ve výši 762 tis. Kč. Dále byly poskytnuty účelové prostředky na investiční akci „Odstranění havarijního stavu oken v tělocvičně“, ve výši 1,57 mil. Kč. Projekt „Rekonstrukce učeben tělesné výchovy“ zahrnující výměnu podlahy a obložení tělocvičny včetně multimediálního vybavení byl z rozpočtu zřizovatele proplacen v roce 2012. Celkové výnosy obou organizací jsou znázorněny v tab. 3.7.

Tab. 3.7: Výnosy hlavní činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Výnosy	2009	2010	2011	2012
Prodej vlastních výrobků a služeb	13 880	112 990	54 430	42 730
Příspěvek na provoz	39 005 250	37 503 040	37 988 450	32 827 570
Ostatní výnosy	775 200	538 030	2 215 900	42 320
Pronájem	920 830	22 460	16 800	40 580
Úroky a finanční výnosy	47 620	22 570	39 780	29 710
Čerpání fondů	0	0	0	883 210
Změna stavu zásob	34 910	0	0	0

Výnosy celkem	40 797 690	38 199 090	40 315 360	33 866 120
Obchodní akademie				
Výnosy	2009	2010	2011	2012
Prodej vlastních výrobků a služeb	1 409 070	1 356 290	1 736 210	1 816 500
Příspěvek na provoz	22 627 370	23 044 250	22 424 560	21 428 960
Ostatní výnosy	321 560	178 150	52 230	234 600
Pronájem	77 970	0	0	0
Úroky a finanční výnosy	4 020	580	21 260	38 530
Čerpání fondů	0	0	470 760	811 590
Výnosy celkem	24 439 990	24 579 270	24 705 020	24 330 180

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Z hlediska nákladů týkajících se G a SOŠ tvořily podstatnou část náklady hlavní činnosti související se mzdovými náklady, zákonným sociálním pojištěním a spotřebou energie. V roce 2009 byly vynaloženy výdaje na učební pomůcky z prostředků MŠMT ČR, zejména na obnovení počítačů, tiskáren, dataprojektorů a pomůcek pro výuku fyziky, biologie a chemie. V plné výši byla čerpána dotace na havarijní stav omítek, tj. 280 tis. Kč. Výši nákladů a výnosů této organizace ovlivňovalo čerpání z prostředků dvou projektů ESF, konkrétně projekt „Eurogymnázia“ a „Systém využití počítačem podporovaných experimentů k posilování významných kompetencí žáků základních a středních škol“. V roce 2010 oproti roku 2009 došlo k podstatnému snížení prostředků z MŠMT ČR na nákup učebních pomůcek a školních potřeb, jejichž snížení se výrazně podepsalo ve výši těchto nákladů. Zatímco v roce 2009 bylo na učební pomůcky a učebnice vynaloženo přibližně 500 tis. Kč, v roce 2010 to bylo jen 109 tis. Kč. Jelikož došlo v roce 2011 k výrazné úspoře v nákladech na energie, byla část úspory věnována na nákup učebních pomůcek. Pokud se podíváme na následující dvě tabulky, vidíme mírný nárůst nákladů na ostatní služby a cestovné v roce 2011. Tento růst je zapříčiněn náklady souvisejícími s projekty a granty. Za zmínku stojí snížení nákladů v roce 2012 týkajících se oprav a udržování. Toto snížení bylo dáno obdržení účelových prostředků v roce 2011 na havarijní akce a také nenařízený odvod z odpisů. Získané prostředky byly použity na opravy.

Mzdové náklady, zákonné sociální pojištění či například spotřeba energie a materiálu tvořily obdobně jako v předešlém případě, tak také u OA jedny z nejvyšších nákladových položek. V roce 2009 byly čerpány účelové prostředky rozvojového programu „Zvýšení nenárokových složek platů a motivačních složek mezd pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce“, a to ve výši 637 tis. Kč. Škola v tomto roce použila cca 84 tis. Kč na realizaci grantového projektu „Modernizace výuky multifunkční posluchárna a podpora on-line výuky“. Nejvyšší položkou provozních nákladů školy byla každoročně spotřeba energií. Mezi náklady týkající se spotřeby materiálu řadíme například náklady na kancelářské potřeby, tonery, příslušenství výpočetní techniky aj. Razantní růst nákladů byl zaznamenán v roce 2011 v rámci položky opravy a udržování. Náklady na opravy majetku se zvýšily zejména v souvislosti s rekonstrukcí tělocvičny, řadou elektro-oprav v učebnách a ostatních prostorách školy či oprav sociálního zařízení. Transfer na přímé náklady na vzdělávání zahrnoval každoročně finanční prostředky poskytnuté na platy a ostatní náklady pedagogických a nepedagogických zaměstnanců, zákonné odvody a další.³⁷ Celkové náklady obou organizací jsou znázorněny v tab. 3.8.

Tab. 3.8 : Náklady hlavní činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Náklady	2009	2010	2011	2012
Spotřeba materiálu	1 235 430	673 060	1 203 860	443 220
Spotřeba energie	2 116 450	1 791 760	1 496 140	1 661 370
Opravy a udržování	817 220	940 460	3 851 960	847 030
Cestovné	162 950	197 840	212 660	176 110
Ostatní služby	1 224 080	948 730	1 105 160	1 250 920
Mzdové náklady	24 183 350	22 957 960	22 256 290	20 074 810
Zákonné SP a náklady	8 678 470	8 393 530	7 910 280	6 988 600
Odpisy	2 159 870	2 094 000	2 110 900	2 111 510
Ostatní náklady	222 320	271 550	236 100	60 390

³⁷ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

Daně a poplatky	0	0	620	4 780
Náklady z drobného DM	0	0	0	534 840
Daň z příjmů	0	2 040	0	220
Náklady celkem	40 800 140	38 270 930	40 383 970	34 153 800
Obchodní akademie				
Náklady	2009	2010	2011	2012
Spotřeba materiálu	2 139 630	2 332 700	2 583 520	2 158 560
Spotřeba energie	1 680 450	1 588 320	1 356 350	1 427 520
Opravy a udržování	145 640	361 030	688 980	966 350
Cestovné	85 540	79 370	73 800	63 410
Ostatní služby	1 026 580	540 580	775 990	1 141 450
Mzdové náklady	13 915 260	13 793 010	13 456 330	12 625 380
Zákonné SP a náklady	4 811 30	4 878 960	4 747 690	4 383 480
Odpisy	516 810	817 670	896 640	1 018 020
Ostatní náklady	117 760	185 740	124 150	100 700
Drobný DM	0	0	0	484 460
Náklady celkem	24 438 970	24 577 380	24 703 450	24 369 330

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pozn.: SP = sociální pojištění, DM = dlouhodobý majetek.

3.5 Doplnková činnost

Okruhy jednotlivých doplňkových činností G a SOŠ byly v letech 2009–2012 následující:

- pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí,
- provozování horolezecké stěny,
- pronájem nemovitého a movitého majetku (od roku 2010).

Jak již bylo zmíněno výše, od roku 2010 byly do doplňkové činnosti zařazeny také příjmy z pronájmů, které byly do té doby zahrnovány v rámci hlavní činnosti. Předmětem pronájmu byl především sportovní areál a dvě stálé prodejny.

OA měla oprávnění v letech 2009–2012 v rámci doplňkové činnosti:

- pořádat kurzy a školení,
- poskytovat software a poradenství v oblasti hardware a software,
- pronajímat a zapůjčovat věci movité,
- poskytovat hostinskou činnost (stravování cizím strávníkům),
- pronajímat majetek (od roku 2010).

Výnosů z doplňkové činnosti v roce 2009 bylo dosaženo pořádáním kurzů a stravováním cizích strávníků. Od roku 2010 byl k výnosům z doplňkové činnosti přiřazen také výnos z pronájmu. Pronajímat bylo možné školní byt, bufet, tělocvičnu či movitý majetek. Ze strany Úřadu práce Karviná byl každoročně zájem o pořádané rekvalifikační kurzy. V rámci doplňkové činnosti v roce 2011 činily výnosy z hostinské činnosti 540 tis. Kč., výnosy za pořádané kurzy 913 tis. Kč a výnosy z pronájmu cca 171 tis. Kč. I přes nárůst výnosů z pronájmů tělocvičny, jež procházela v posledních letech modernizací, zaznamenaly celkové výnosy z doplňkové činnosti v roce 2012 pokles. Tento pokles byl ovlivněn především snížením výnosů z pořádaných kurzů a školení. Tyto skutečnosti odráží tabulka 3.9.

Tab. 3.9: Výnosy doplňkové činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Výnosy	2009	2010	2011	2012
Prodej vlastních výrobků a služeb	131 140	143 430	162 490	248 460
Pronájem	0	1 028 530	1 013 490	979 220
Výnosy celkem	131 140	1 171 960	1 175 980	1 227 680
Obchodní akademie				
Výnosy	2009	2010	2011	2012
Prodej vlastních výrobků a služeb	810 400	700 120	1 453 530	745 100
Ostatní výnosy	0	26 730	1 040	0
Pronájem	0	213 160	171 460	252 910
Výnosy celkem	810 400	940 010	1 626 030	998 010

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Z hlediska nákladů doplňkové činnosti G a SOŠ byly například v roce 2009 vynaloženy náklady na materiální vybavení, na nákup nových lan a sedáků. Organizace dospěla v tomto roce k závěru, že bude mít do budoucnosti význam provozování horolezecké stěny než pořádání vzdělávacích kurzů pro budoucí studenty. Tento argument byl zdůvodněn poklesem stávajících žáků základních škol, který bude mít vliv nejen na počet přípravných kurzů a naplnění tříd.

Mezi náklady související se spotřebou materiálu OA byly v letech 2009-2012 zařazeny náklady na potraviny a ostatní materiál. Velkou část nákladů tvořila také spotřeba energie a mzdové náklady. Náklady doplňkové činnosti v roce 2011 můžeme rozdělit na náklady na hostinskou činnost (cca 510 tis. Kč), náklady na pořádání rekvalifikačních kurzů (cca 1 004 tis. Kč) a náklady na pronájem majetku (cca 87,5 tis. Kč). Náklady v roce 2012 oproti předchozímu roku poklesly, z důvodu menšího zájmu o rekvalifikační kurzy a školení.³⁸ Náklady doplňkové činnosti obou organizací jsou vyčísleny v tab. 3.10.

Tab. 3.10: Náklady doplňkové činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Náklady	2009	2010	2011	2012
Spotřeba materiálu	16 740	34 610	15 070	18 720
Spotřeba energie	18 760	524 200	586 900	434 220
Ostatní služby	680	28 650	30 370	28 220
Mzdové náklady	4 900	231 380	268 860	302 910
Zákonné SP a náklady	1 460	75 950	77 960	81 020
Odpisy	0	63 740	60 070	62 210
Ostatní náklady	0	570	980	0
Daň z příjmů	0	7 650	0	12 700
Náklady celkem	42 540	966 750	1 040 210	940 000

³⁸ Interní dokumenty. Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.

Obchodní akademie				
Náklady	2009	2010	2011	2012
Spotřeba materiálu	368 640	315 120	350 510	324 540
Spotřeba energie	110 160	195 030	216 530	197 530
Opravy a udržování	0	0	5 360	6 140
Ostatní služby	0	1 530	0	0
Mzdové náklady	250 190	331 930	813 090	276 540
Zákonné SP a náklady	65 220	74 140	124 450	74 270
Odpisy	15 010	19 470	73 000	26 870
Ostatní náklady	1 180	2 790	0	0
Odepsané pohledávky	0	0	19 400	0
Náklady celkem	810 400	940 010	1 602 340	905 890

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pozn.: SP = sociální pojištění.

3.6 Výsledek hospodaření

Výsledek hospodaření hlavní činnosti

Výsledek hospodaření hlavní činnosti G a SOŠ činil v roce 2009 ztrátu zhruba 2,5 tis. Kč, což lze považovat za zanedbatelnou ztrátu. Jelikož došlo v roce 2010 k přesunutí příjmů a výdajů týkajících se pronájmů z hlavní do doplňkové činnosti, ztráta v hlavní činnosti se navýšila.

OA v letech 2009–2011 dosahovala v rámci hlavní činnosti kladného výsledku hospodaření, až v roce 2012 zaznamenala ztrátu v rámci hlavní činnosti, jak je možné vidět v tabulce 3.11.

Tab. 3.11: Výsledek hospodaření hlavní činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Hlavní činnost	2009	2010	2011	2012
Výnosy	40 797 690	38 199 090	40 315 360	33 866 120

Náklady	40 800 140	38 270 930	40 383 970	34 153 800
VH	- 2 450	- 71 840	- 68 610	- 287 680
Obchodní akademie				
Hlavní činnost	2009	2010	2011	2012
Výnosy	24 439 990	24 579 270	24 705 020	24 330 180
Náklady	24 438 970	24 577 380	24 703 450	24 369 330
VH	1 020	1 890	1 570	- 39 150

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulek 3.7 a 3.8.

Výsledek hospodaření doplňkové činnosti

Důsledkem přesunutí příjmů z pronájmů do doplňkové činnosti G a SOŠ, došlo v roce 2010 ke zvýšení zisku z doplňkové činnosti. Výsledek hospodaření v roce 2011 z doplňkové činnosti byl oproti minulému roku výrazně nižší, a to o 70 tis. Kč. Důvod těchto poklesů byl spatřen v nárůstu nákladů na materiál a energie, došlo ke zvýšení mzdových nákladů týkajících se odměn správcům sportovní haly a osobám zodpovědných za úklid prostor.

Rok 2009 i 2010 skončil v rámci doplňkové činnosti OA nulovým výsledkem hospodaření. V roce 2011 skončilo hospodaření kladným výsledkem hospodaření, tj. 23 690 Kč. Tohoto výsledku bylo dosaženo výnosy z hostinské činnosti a výnosy z pronájmu. V následující tabulce jsou vyčísleny výsledky hospodaření v rámci doplňkové činnosti.

Tab. 3.12: Výsledek hospodaření doplňkové činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Doplňková činnost	2009	2010	2011	2012
Výnosy	131 140	1 171 960	1 175 980	1 227 680
Náklady	42 540	966 750	1 040 210	940 000
VH	88 600	205 210	135 770	287 680
Obchodní akademie				
Doplňková činnost	2009	2010	2011	2012

Výnosy	810 400	940 010	1 626 030	998 010
Náklady	810 400	940 010	1 602 340	905 890
VH	0	0	23 690	92 120

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulek 3.9 a 3.10.

Celkový výsledek hospodaření

G a SOŠ dosáhla v roce 2009 kladného celkového výsledku hospodaření, a tudíž požádala o převod výsledku hospodaření v plné výši do rezervního fondu školy. Díky maximálním úsporným opatřením se podařilo v roce 2010 docílit zisku ve výši cca 133 tis. Kč, který byl následně převeden do fondu odměn (cca 80 tis. Kč) a do rezervního fondu (cca 53 tis. Kč). V roce 2011 došlo k poklesu celkového výsledku hospodaření, jež byl zapříčiněn poklesem výsledku hospodaření v rámci doplňkové činnosti. Vzhledem k negativním změnám v odměňování zaměstnanců a na doporučení zřizovatele, požádala škola o převod výsledku hospodaření do fondu odměn (50 tis. Kč) a do rezervního fondu (cca 17. tis. Kč). Celkový hospodářský výsledek za rok 2012 je nulový, zisk z doplňkové činnosti pokrývá v plném rozsahu ztrátu z hlavní činnosti. Jelikož byl výsledek hospodaření v tomto roce nulový, neumožnilo to tvorbu fondů ze zlepšeného výsledku hospodaření.

Celkově po započtení výsledků hospodaření hlavní a doplňkové činnosti OA skončilo hospodaření organizace v letech 2009–2011 vždy kladným výsledkem hospodaření. Kladný výsledek hospodaření byl vždy navrhnut k použití krytí ztráty z minulých let. V roce 2012 dosáhla organizace kladného celkového výsledku hospodaření ve výši 52 970 Kč, a tento kladný výsledek navrhla rozdělit následovně. 80 % přidělila do fondu odměn, tj. 42 000 Kč a zbylých 10 970 Kč putovalo do rezervního fondu.³⁹ Vývoj celkových hospodářských výsledků je uveden v následující tabulce.

³⁹ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

Tab. 3.13: Celkový výsledek hospodaření v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Činnost	2009	2010	2011	2012
Hlavní	- 2 450	- 71 840	- 68 610	- 287 680
Doplňková	88 600	205 210	135 770	287 680
Celkový VH	86 150	133 370	67 160	0
Obchodní akademie				
Činnost	2009	2010	2011	2012
Hlavní	1 020	1 890	1 570	- 39 150
Doplňková	0	0	23 690	92 120
Celkový VH	1 020	1 890	25 260	52 970

Zdroj: vlastní zpracování dle tabulek 3.11 a 3.12.

3.7 Peněžní fondy

Gymnázium a SOŠ, Orlová–Lutyně, p. o.

Fond kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP) byl tvořen a čerpán v souladu s vyhláškou MF ČR č. 114/2002 Sb. a schválenými Zásadami pro tvorbu a čerpání FKSP vytvořené v rámci organizace. Peněžní prostředky fondu byly vynaloženy především na penzijní připojištění zaměstnanců a na příspěvek na stravování. Dále z něj byly hrazeny kulturní a sportovní aktivity, peněžní dary k životním a jiným výročím a jiné rekreační aktivity, přičemž čerpání prostředků fondu na obdobné aktivity byly od roku 2011 značně omezeny. Vyšší zůstatky FKSP v letech 2009 až 2012 byl způsoben tím, že zaměstnanci si mohli své požadavky na příspěvky kumulovat až po dobu tří let, tudíž čerpání fondu bylo nepravidelné.

Jediným zdrojem **investičního fondu** v letech 2009–2011 byly odpisy dlouhodobého majetku, na jejichž výši se nejvíce podílely odpisy týkající se budovy školy. Z těchto odpisů organizace odvádí zřizovateli již několik let 75 % (v roce 2012 70 %). V roce 2011 zřizovatel odvod škole nenařídil, ale tyto prostředky musely být účelově vázány na opravu stropních omítek. Zbývající čerpání fondu tvořil nákup investic, rekonstrukce a modernizace budovy.

Rezervní fond byl ve sledovaném období tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření a v roce 2009 z něj bylo hrazeno například čištění venkovních obkladů na budově školy za částku zhruba 60 tis. Kč a obnova a navýšení softwarových licencí činila 90 tis. Kč. V roce 2012 byl fond tvořen pouze 20 % z celkového výsledku hospodaření za rok 2011. Čerpání fondu bylo použito k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku. Fond rezerv a investiční fond byl každoročně školou využíván na opravy majetku. Tyto fondy byly zapojovány ke krytí nákladů především plánovitě.

Fond odměn v letech 2009 a 2010 nedoznal žádných změn, až v roce 2011 došlo k nárůstu o 80 tis. Kč z hospodářského výsledku předcházejícího roku. V následujícím roce byla část těchto finančních prostředků použita na dofinancování platů nepedagogických zaměstnanců v souvislosti s poklesem žáků. Navýšení o částku 80 tis. Kč fond zaznamenal v roce 2011, kdy do něj byla převedena část zlepšeného výsledku hospodaření za rok 2010. Taktéž tomu bylo v roce 2012, kdy byl fond navýšen o 50 tis. Kč ze zlepšeného výsledku hospodaření z roku 2011. Peněžní prostředky fondu byly čerpány ve výši 107 tis. Kč, a to na odměny pedagogických zaměstnanců.

Rezervní fond z ostatních titulů vznikl nově v roce 2010 a byl tvořen především peněžními dary a nespotřebovanými dotacemi z rozpočtu EU. Tvorba peněžních darů v rámci tohoto fondu činila v roce 2010 70 tis. Kč, přičemž čerpání fondu dosahovalo stejné výše a tudíž konečný stav fondu byl ke konci roku nulový. V roce 2011 společnost OKD poskytla peněžní dar ve výši 5 tis. Kč s účelovým určením pro studenty pěveckého sboru školy. Tyto peněžní prostředky byly využity následující rok jako příspěvek na zahraniční zájezd sboru. Obdobné určení měly také dotace získané v roce 2012 od firmy PODA Ostrava a z NADACE školy, v celkové výši 140 tis. Kč.

Výše jednotlivých fondů vytvářených G a SOŠ a OA v letech 2009–2012 je uvedena v následující tabulce.

Tab. 3.14: Stav fondů k 31. 12. daného roku, v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Fondy	2009	2010	2011	2012
FKSP	238 225	216 117	201 373	145 484
Investiční fond	109 400	228 242	108 940	51 619

Rezervní fond	130 987	217 155	270 522	143 797
Fond odměn	29 769	29 769	109 769	52 769
Rezervní fond z ostatních titulů	0	0	5 000	26 882
Obchodní akademie				
Fondy	2009	2010	2011	2012
FKSP	254 888	234 392	167 276	67 249
Investiční fond	114 696	307 183	482 949	679 099
Rezervní fond	0	15 000	0	0
Fond odměn	1,45	1,45	1,45	1,45

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Obchodní akademie, Orlová, p. o.

V průběhu let 2009 a 2010 byly do **FKSP** přiděleny 2 % z objemu vyplacených hrubých mezd hlavní a doplňkové činnosti, v roce 2011 a 2012 to bylo 1 %. Z prostředků fondu byly každoročně hrazeny příspěvky na stravování zaměstnanců, příspěvky na rekreaci a zájezdy zaměstnanců a rodinných příslušníků, příspěvky na penzijní připojištění či příspěvky na kulturní a sportovní vyžití.

Během roku 2009 bylo do **investičního fondu** přiděleno z poskytnutých účelově určených prostředků na krytí odpisů dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku cca 516 tis. Kč. Prostředky investičního fondu byly použity na financování rekonstrukce a modernizace objektu, financování oprav majetku či pořízení dlouhodobého hmotného majetku. Investiční dotace poskytnuté do fondu byly použity v souladu s grantovými projekty, konkrétně v roce 2010 na financování stavebních úprav multifunkční posluchárny a její vybavení výpočetní technikou. V tomtéž roce proběhlo financování rekonstrukce střechy pavilónu B školy včetně zateplení. Prostředky investičního fondu byly v roce 2011 použity k financování pravidelných i havarijních oprav topného systému, oprav vzduchotechniky ve školní kuchyni nebo také například k odstranění havarijního stavu oken v tělocvičně. V roce 2012 byly prostředky investičního fondu využity na doplnění vybavení školní jídelny, opravu osvětlení školy či opravu šaten a kanalizace.

Na začátku roku 2009 vykazoval **rezervní fond** stav ve výši cca 192 tis. Kč. Jednalo se o nevyčerpaný zůstatek poskytnutých účelových prostředků grantového projektu „Inovace výuky a tvorba digitálních učebních materiálů pro obor vzdělávání Informační technologie“. Během roku však tyto prostředky byly vyčerpány. V roce 2010 firma ČEZ Teplárenská a. s. poskytla příspěvek na školní tréninkovou loučku pro výuku základů golfu ve výši 15 tis. Kč, jež měl být použit v následujícím roce. Účel tohoto finančního daru však nebyl naplněn, tudíž částka 15 tis. Kč byla v průběhu roku vrácena zpět společnosti. Společnost ČEZ Teplárenská, a. s. poskytla v roce 2012 finanční příspěvek ve výši 200 tis. Kč na pořízení vybavení „Oranžové učebny fyziky“. Z těchto prostředků byly zakoupeny učební pomůcky, výpočetní technika, software, televizor, otočná tabule a nábytkové skřínky v celkové hodnotě 200 tis. Kč, tudíž celý finanční příspěvek společnosti byl v daném roce vyčerpán a fond vykazoval ke konci roku nulový zůstatek.

Fond odměn vykazoval každoročně zůstatek pouze 1,45 Kč již z minulých let.⁴⁰

3.8 Spotřeba energií

Nejvyšší nákladovou položku provozních nákladů obou organizací, představovala každoročně spotřeba energií. Celkové náklady na energie u obou škol tvořily v roce 2012 cca 6 % z celkových nákladů jednotlivých škol. V následující tabulce je rozdělena hlavní a doplňková činnost a s nimi spojené náklady na energie.

Tab. 3.15 Náklady na energie v hlavní a doplňkové činnosti v letech 2009–2012 (v Kč)

Gymnázium a SOŠ				
Náklady na energii	2009	2010	2011	2012
Hlavní činnost	2 116 450	1 791 760	1 496 140	1 661 370
Doplňková činnost	18 760	524 200	586 900	434 220
Náklady na energii celkem	2 135 210	2 315 960	2 083 040	2 095 590
Obchodní akademie				
Náklady na energii	2009	2010	2011	2012
Hlavní činnost	1 680 459	1 588 320	1 356 350	1 427 520

⁴⁰ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

Doplňková činnost	110 160	195 030	216 530	197 530
Náklady na energii celkem	1 790 610	1 783 350	1 572 880	1 625 050

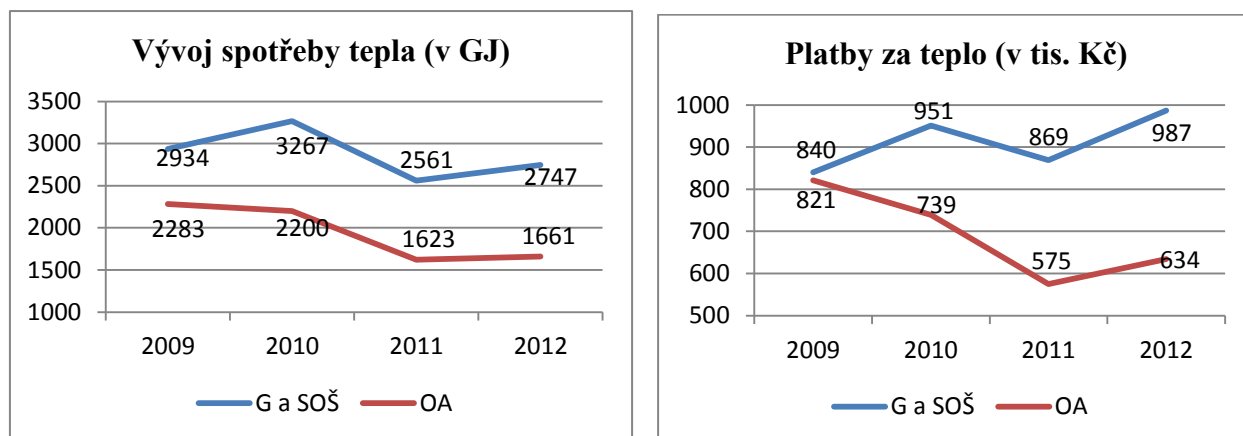
Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

OA: Nejvyššími položkami z hlediska nákladů byly v roce 2009 a 2010 spotřeba tepla na vytápění objektu a spotřeba elektrické energie. Vysoce energeticky náročný byl především provoz školní kuchyně a řada počítačových učeben. Pro nadcházející roky škola předpokládala, že díky realizace akce výměny oken a zateplení obvodového pláště objektu školy, se jí podaří dosáhnout nižších nákladů na teplo a elektrickou energii. Tak jak škola předpokládala, podařilo se jí v roce 2010 částečně snížit náklady na vytápění objektu díky výměny oken a zateplení obvodového pláště objektu. Odběr elektrické energie se ale snížit nepodařil, neboť školní kuchyně a počítačové učebny jsou stále vysoce energeticky náročné. V roce 2011 došlo ke snížení nákladů na vytápění objektu cca o 20 %, náklady za odebraný plyn poklesly také cca o 20 %. Díky změně dodavatele elektrické energie došlo k poklesu nákladů na elektřinu téměř o 10 %. Stejně snížení nákladů na elektrickou energii, tj. cca o 10 %, bylo zaznamenáno v roce 2012. Naopak se projevil mírný nárůst nákladů na spotřebu vody, tepla a plynu.

Jelikož informace týkající se spotřeby energií OA nebyly dostupné v takovém množství jako u G a SOŠ, v následujícím textu je popsána spotřeba a náklady na danou komoditu pouze týkající se G a SOŠ a následně v grafech jsou už porovnávány hodnoty za obě školy.

G a SOŠ: Za nárůstem spotřeby tepla v měrných jednotkách i ve finančním vyjádření v roce 2010 stála mimořádně dlouhá a studená zima. Nárůst ceny tepla za GJ byl vyšší oproti minulému roku téměř o 2 %. Naopak rok 2011 byl z hlediska počasí teplejší a i přes nárůst cen tepla došlo k úspoře. Mírný nárůst spotřeby byl zaznamenán v roce 2012. Z dlouhodobého hlediska se spotřeba tepla jevila jako průměrná. Totéž se nedalo říci o nákladech v Kč, jak uvádí graf 3.5. Nárůst ceny za 1 GJ byl oproti roku 2011 o 5,8 % vyšší.

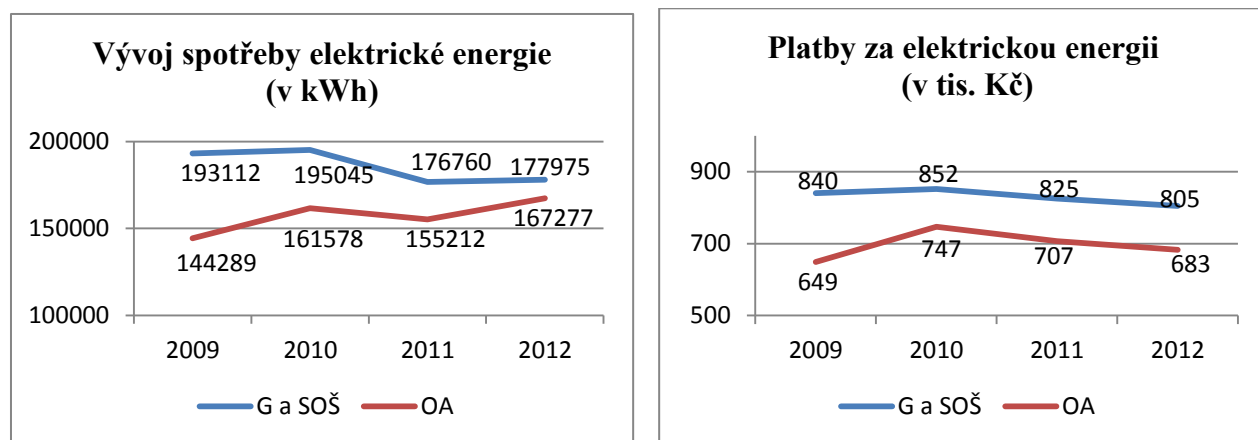
Graf 3.5: Vývoj spotřeby tepla a platby za něj v letech 2009–2012

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

G a SOŠ: Cena elektrické energie za 1 kWh se oproti roku 2009 v roce 2010 snížila zhruba o 35 haléřů, na 4,35 Kč. S dodavatelem elektřiny (ČEZ) měla škola uzavřenou 3letou smlouvu, tudíž se jí netýkaly nárůsty cen této komodity. Spotřeba v měrných jednotkách vzrostla především díky opravám stropních omítek, jelikož byla použita elektrická kladiva. Spotřeba energie v roce 2011 mírně poklesla. Tento pokles byl zapříčiněn úbytkem žáků a množstvím slunečných dnů, kdy nebylo potřeba ve třídách používat umělé osvětlení. V roce 2012 byla spotřeba v měrných jednotkách o něco vyšší než minulý rok, ale cena za 1 kWh klesla zhruba o 3 %. Tato nepřímá úměra mezi spotřebou a cenou způsobila, že organizace zaplatila za elektřinu méně, než v roce minulém. Tento fakt znázorňuje graf 3.6. K 31. 12. 2012 byla ukončena 3letá smlouva s dodavatelem elektřiny (ČEZ).

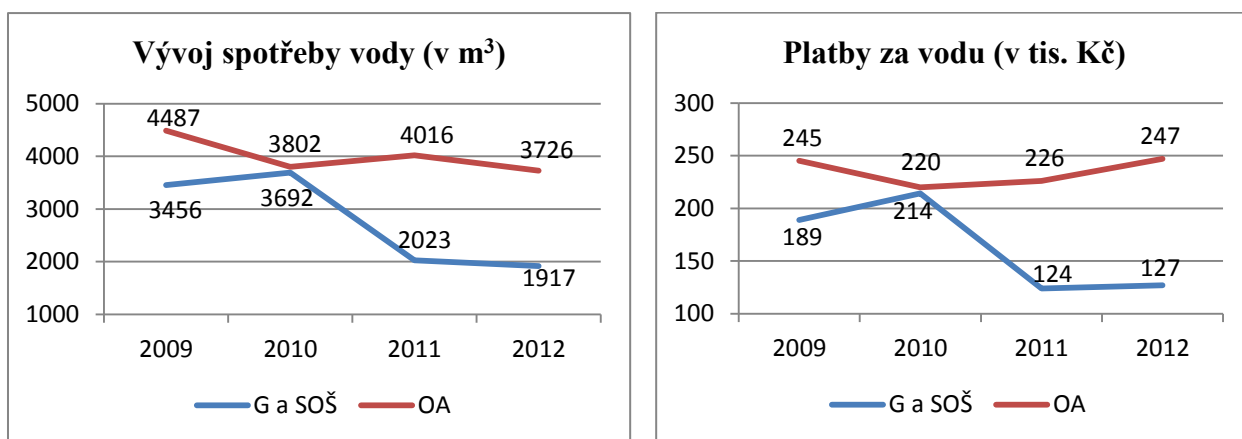
Graf 3.6: Vývoj spotřeby elektrické energie a platby za ni v letech 2009–2012

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

G a SOŠ: Oproti roku 2009, *G a SOŠ* spotřebovala v měrných jednotkách v roce 2010 více vody. Vyšší spotřebu způsobila porucha vodovodního řádu a vadné splachovače na toaletách. Poruchy byly v průběhu roku odstraněny a spotřeba vody poklesla na normální úroveň. Cena za m³ vzrostla oproti minulému roku o 6 %, což zapříčinilo vyšší náklady společně s vyšší spotřebou vody. Mimořádný pokles spotřeby vody byl zaznamenán v roce 2011, viz graf 3.7. Předěšlý rok měla škola rozsáhlou havárii na vodovodním řádu na pozemcích školy, jejichž odstranění vedlo k významné úspoře nákladů. Bohužel, závady byly objeveny až v době, kdy unikající voda způsobila podmáčení budovy. Na poklesu spotřeby se také podílel snížený počet žáků a výrazně menší počet hodin pronájmů sportovního areálu. Spotřeba vody v roce 2012 byla vzhledem k minulému období v normálu. I když každoročně je cena za měrnou jednotku vyšší, je nárůst ve finančním vyjádření mírný.

Graf 3.7: Vývoj spotřeby vody a platby za vodu v letech 2009–2012

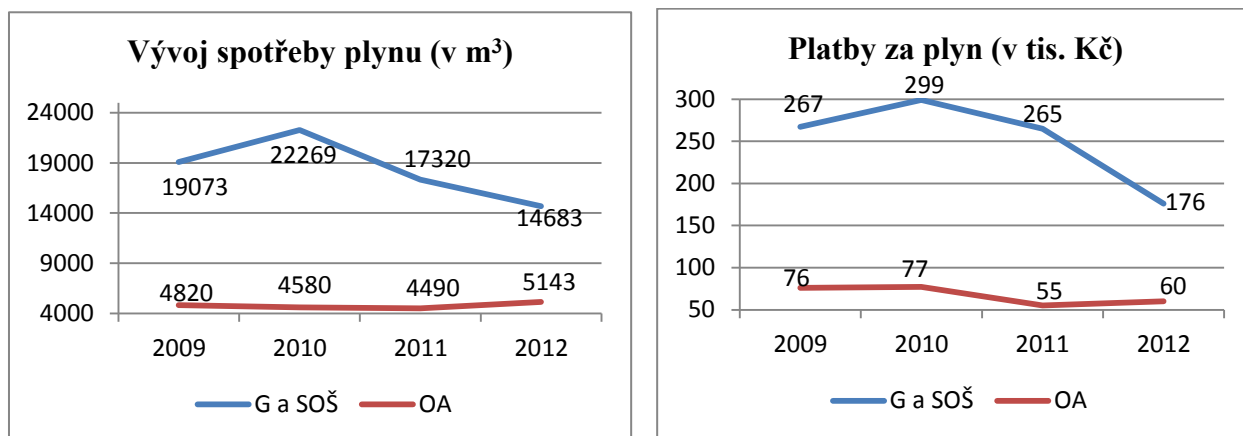

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

G a SOŠ: I za větší spotřebou plynu stála v roce 2010 dlouhá a studená zima. Větší úniky tepla byly ve sportovním areálu, který je vytápěn plynem, především díky velkým proskleným plochám. Jak již bylo zmíněno výše, rok 2011 byl z hlediska počasí teplejší. Teplejší klima zapříčinilo úsporu u této energie i přes zvýšení její ceny. V tomtéž roce proběhla výměna infrazářičů sloužící k vytápění dvou tělocvičen. Už v zimě roku 2011/2012 byla zaznamenaná nižší spotřeba plynu. Zbytek školy byl vytápěn z výměníku a spotřeba mírně vzrostla oproti minulému roku. I přesto došlo k celkovému poklesu spotřeby plynu, a tím se potvrdila úspornost nového typu infrazářičů. Na pokyn zřizovatele proběhla v roce 2012 změna dodavatele plynu. Změna dodavatele přinesla snížení ceny plynu za m³ o pětinu, čímž

tato úspora z větší části pokryla vyšší náklady za teplo.⁴¹ Vývoj spotřeby plynu a platby za plyn je znázorněn v následujícím grafu.

Graf 3.8: Vývoj spotřeby plynu a platby za něj v letech 2009–2012

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

⁴¹ Interní dokumenty. Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.

4 Zhodnocení hospodaření Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace v období optimalizace sítě škol a předpoklad budoucího vývoje

Na základě rozhodnutí zastupitelstva Moravskoslezského kraje č. 3/233 ze dne 21. 3. 2013 došlo ke sloučení Gymnázia a Střední odborné školy, Orlová–Lutyně, příspěvková organizace, a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace, s účinností od 1. 7. 2013. Sloučení mělo za následek vznik nové organizace, a to Gymnázia a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace (dále jen GOA).⁴² Škola sídlí v původních dvou, od sebe blízko vzdálených budov.

Vzhledem k demografickému vývoji v daném regionu a k ekonomickým podmínkám se toto sloučení dalo předpokládat. Obě školy prošly svým historickým vývojem a jsou známkou kvalitního vzdělávání v Orlové.

4.1 Studenti a zaměstnanci GOA

Studenti mohli v roce 2013–2014 navštěvovat studijní obory, které zůstaly zachovány. Mezi obory denní formy studia patří Všeobecné gymnázium (osmileté, čtyřleté), Ekonomické lyceum, Informační technologie, Obchodní akademie a Veřejnosprávní činnost. Studijní obory v rámci dálkové studia jsou dva, a to Podnikání a Veřejnosprávní činnost. Od školního roku 2013/2014 škola přijímá do každého studijního oboru kromě Ekonomického lycea po jedné třídě. Ekonomické lyceum je tudíž dobíhajícím studijním oborem a v červnu 2016 odmaturoují poslední studenti.⁴³ Počty studentů bývalých organizací a po sloučení v členění na denní a dálkovou formu studia znázorňuje následující tabulka. Tabulka zachycuje počty studentů vždy ke konci daného roku.

Tab. 4.1: Počty studentů bývalých organizací a po sloučení

Forma studia	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
Denní	607	328	836	722
Dálková	94	107	74	38

⁴² Obchodní akademie, Orlová. *Sloučení Obchodní akademie a Gymnázia a SOŠ v Orlové*. [online]. [26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://obaka.cz/2013/06/22/sloucení-obchodní-akademie-gymnázia-sos-orlové/>.

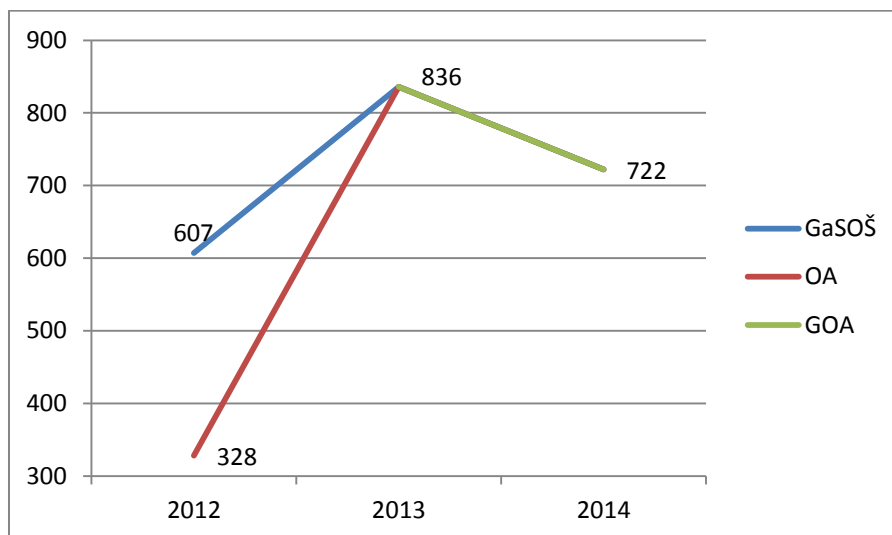
⁴³ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky*.

Studenti celkem	701	435	910	760
------------------------	------------	------------	------------	------------

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Přehlednější vývoj počtu studentů denní formy studia v letech 2012–2014 znázorňuje následující graf.

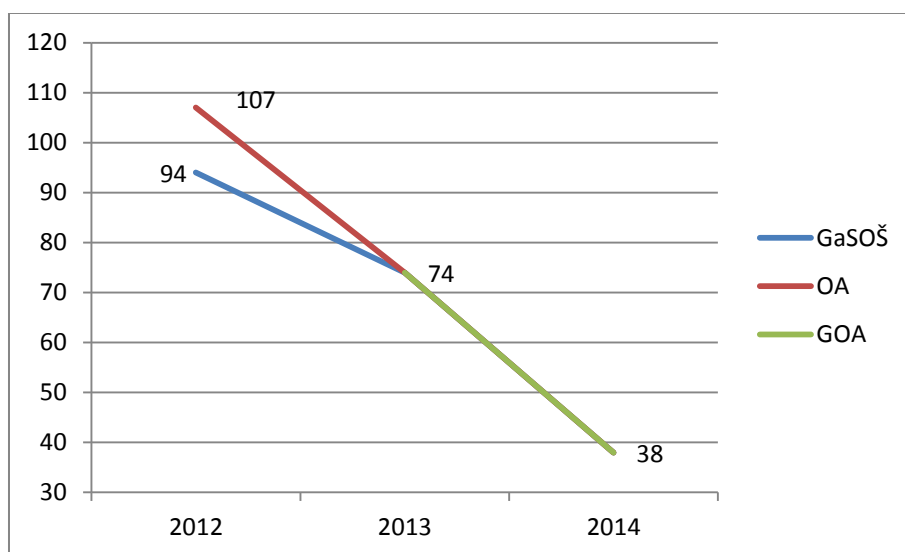
Graf 4.1: Vývoj počtu studentů denní formy studia bývalých organizací a po sloučení

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 4.1.

Jelikož organizace uskutečňuje také vzdělávání v rámci dálkové formy studia, znázorňuje následující graf vývoj počtu studentů dálkové formy studia v letech 2012–2014.

Graf 4.2: Vývoj počtu studentů denní formy studia bývalých organizací a po sloučení

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 4.1

Z vývoje počtu studentů na jednotlivých školách, a také po sloučení, lze vypožorovat pokles demografické křivky. Mezi lety 2012 a 2013 spatřujeme pokles o 226 studentů a v letech 2013 až 2014 opětovný pokles o dalších 150 studentů. Pokud by poklesový trend takto pokračoval i do budoucna, lze předpokládat, že ve střednědobém horizontu by celkový počet studentů školy mohl klesnout pod hranici normativní ufinancovatelnosti, tzn., že normativní zdroje by nepokryly požadavky činnosti školy. Zaměříme-li se na denní formu studia, propad studentů v letech 2012 a 2013 byl 99 studentů a během následujícího roku došlo ke snížení až o 114 studentů. Markantní pokles je u dálkové formy studia, kdy celkový počet studentů na obou školách činil 201 žáků. Následující rok došlo k propadu o 127 žáků. Vlivem vývoje demografické křivky škola snižuje počet tříd, a tudíž dochází ke snižování počtu studentů. Vývoj počtu žáků vstupujících do 1. ročníku středního vzdělávání v letech 2003–2013 je vyčíslen v příloze 1.

V tabulce 4.2 jsou vyčísleny počty tříd jednotlivých studijních oborů bývalých organizací a po sloučení. Jak již bylo řečeno již výše, od školního roku 2013/2014 škola přestala přijímat nové studenty do oboru Ekonomické lyceum. V roce 2012 jsou vyčísleny počty tříd oborů pouze týkající se G a SOŠ. Počty tříd v rámci studijních oborů OA nebyly dostupné. Jedná se o stavy k 30. 9. jednotlivých let.

Tab. 4.2: Počty tříd jednotlivých studijních oborů bývalých organizací a po sloučení

Studijní obor	2012	2013	2014
	G a SOŠ	GOA	
	Počet tříd (denní forma studia)		
Gymnázium 8 leté	8	8	8
Gymnázium 4 leté	8	6	5
Veřejnosprávní činnost	8	7	6
Ekonomické lyceum	-	3	2
Informační technologie	-	4	4
Obchodní akademie	-	4	4
Počet tříd celkem	24	32	29

Studijní obor	Počet tříd (dálková forma studia)		
Veřejnosprávní činnost	5	3	2
Podnikání	-	2	1
Počet tříd celkem	5	5	5

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Dnes pozorujeme nedostatek mateřských škol z hlediska kapacity, který trvá již několik let, a proto lze do budoucna očekávat postupný nárůst žáků a studentů na středních školách. Počet narozených dětí má nestabilní charakter, viz v příloze 2. Snahou by mělo být, aby demografická křivka měla stabilnější charakter. Demografická křivka je velmi rozkolísaná, což se vždy projevuje v nestabilitě naplněnosti jednotlivých vzdělávacích stupňů.

V roce 1990 bylo okolo 190 tis. 15 letých osob. Ekonomické a sociální podmínky, které nastaly v následujícím období, zapříčinily, že populační křivka klesala dolů. Největší pokles byl zaznamenán od roku 1990 do roku 1998. Od roku 1998 do roku 2009 jsme zaznamenali stagnační vývoj. V roce 2009 došlo opět k znatelnému poklesu. Nejnižší počet 15 letých osob byl spatřen v roce 2014. Mírný nárůst můžeme očekávat až kolem roku 2017 až 2018. Počet 15 letých osob bude kulminovat kolem roku 2024 a následně dojde opět k rovnoměrnému poklesu, viz příloha 3. Česká republika se v roce 2012 řadila k zemím, ve kterých podíl osob alespoň se středoškolským vzděláním v populaci mladých ve věku 20-24 let dosahoval rozmezí 89,3–94,8 %. Jak si stojí Česká republika v tomto žebříčku v rámci ostatních evropských zemí, znázorňuje mapa v příloze 4.⁴⁴

Následující tabulka uvádí přepočtené počty zaměstnanců jak bývalých organizací za rok 2012, tak vývoj po sloučení v letech 2013 a 2014. V tabulce jsou uvedeny průměrné přepočtené počty pedagogických a nepedagogických zaměstnanců.

⁴⁴ Národní ústav pro vzdělávání. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii.* [online]. [6. 4. 2015]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www.pdf.

Tab. 4.3: Přepočtený počet zaměstnanců bývalých organizací a po sloučení

Průměrný přepočtený počet	2012		2013	2014
	Gymnázium			
PPPPZ	41,313		36,81	32,756
PPPNZ	8,667		8,458	7,442
	SOŠ	OA	SOŠ + OA	
PPPPZ	12,582	29,767	24,257	35,138
PPPNZ	5,455	14,59	8,51	9,721
PPPNZ – ŠJ	-	-	3,608	7,208

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Průměrný přepočtený počet pedagogických zaměstnanců v rámci celé organizace v roce 2013 meziročně poklesl o 22,592. Příčinou bylo propouštění a snižování pracovních úvazků. Jelikož počet tříd se snížil na denním i na dálkovém studiu, propouštění a snižování pracovních úvazků bylo dle organizace nezbytné. Průměrný přepočtený počet nepedagogických zaměstnanců zaznamenal oproti roku 2012 také pokles. Došlo ke snížení pracovních úvazků THP pracovníků a propuštěním zaměstnankyně recepce. Důvodem snižování byl rovněž úbytek žáků. Díky rozdělení dat zvlášť za gymnázium a zvlášť za SOŠ a OA vidíme, že v roce 2014 došlo ke snížení PPPPZ u gymnázia a naopak ke zvýšení PPPPZ u SOŠ a OA. Stejně tak tomu bylo u PPPNZ.

Do budoucna lze počítat s dalším mírným propouštěním. Jakmile ale děti z mateřských škol projdou základním vzděláním a budou se hlásit na střední školy, nastane opět potřeba přijímat nové pedagogy a zaměstnance. Najít nové a kvalitní pedagogy může být pro organizaci náročné, a proto se klade otázka, zda škola měla v minulosti propouštět anebo si udržet určitý průměrný počet pedagogů? Optimálním řešením by byla možnost například zkrácení úvazků daných pedagogů a další možné systémové změny, například efektivní prolínání a spolupráce SŠ a ZŠ, než jejich propuštění, a následně při jejich větším vytížení se jejich pracovní úvazek mohl navýšit.

Zaměstnanci školy byli v letech 2013 a 2014 odměňováni ze třech různých zdrojů. Jednalo se o prostředky z doplňkové činnosti, projektové činnosti a z prostředků státního rozpočtu.

V následující tabulce jsme se zaměřili pouze na vývoj mzdových prostředků ze státního rozpočtu, neboť tyto prostředky tvořily v roce 2013 cca 94 % a v roce 2014 přes 98 % celkového objemu finančních prostředků určených na platy.

Tab. 4.4: Mzdové prostředky ze SR bývalých organizací a po sloučení (v tis. Kč)

Mzdové prostředky ze SR	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
	19 251	12 237	23 839	26 247

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Mzdové prostředky se v roce 2013 snížily o 7 649 tis. Kč. Tento pokles byl mimo jiné způsoben snížením počtu zaměstnanců. V roce 2014 obdržela organizace oproti minulému roku o 2 408 tis. Kč více, neboť vzrostl i počet zaměstnanců.

Dle uvedeného vývoje průměrných platů, který znázorňuje následující tabulka, můžeme konstatovat, kdo si díky sloučení dvou škol z hlediska průměrného platu polepšil či pohoršil. Sloučení organizací zapříčinilo v roce 2013 zvýšení průměrných platů u pedagogických i nepedagogických zaměstnanců G a SOŠ. Naopak u OA byl zaznamenán pokles průměrných platů u pedagogických a nepedagogických zaměstnanců. Pouze u nepedagogických zaměstnanců školní jídelny je spatřován každoroční růst průměrného platu. Tyto poklesy nejsou zapříčiněny pouze sloučením a tudíž zprůměrováním platů, ale také poklesem pracovních úvazků. V roce 2014 došlo ke snížení průměrných platů pedagogických zaměstnanců a ke zvýšení u nepedagogických zaměstnanců. Vzhledem k tomu, že systémová opatření mají velké časové prodlevy a nejsou flexibilní k vývojovým trendům v regionálním školství, nedá se prognózovat ani reálný vývoj mezd.

Tab. 4.5: Vývoj průměrných platů bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Zaměstnanci	2012	2013	2014
PZ G a SOŠ	26 128	27 004	26 849
PZ OA	27 514		
NZ G a SOŠ	13 885	14 831	15 032
NZ OA	15 273		

NZ ŠJ	13 918	14 184	14 750
-------	--------	--------	--------

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

4.2 Příspěvek na provoz GOA

Rozdělíme-li příspěvek na provoz na příspěvek od zřizovatele a ze státního rozpočtu, zjistíme, že příspěvek ze státního rozpočtu je několikanásobně vyšší, jak můžeme vidět v následující tabulce. Přímé náklady na vzdělání činí nejvyšší položku v rámci dotací ze státního rozpočtu. V roce 2014 to bylo přibližně 36,5 mil. Kč. Příspěvek od zřizovatele slouží především k pokrytí provozních nákladů a na krytí odpisů majetku.

Tab. 4.6: Příspěvek na provoz bývalých organizací a po sloučení

Příspěvek	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
Od zřizovatele	5 664 000	3 824 950	8 354 227	9 848 880
Ze SR	26 902 770	16 737 000	32 779 989	36 787 425
Neinvestiční projekty	260 800	851 740	3 022 384	6 952 370
Příspěvek na provoz celkem	32 827 570	21 428 960	44 156 600	53 588 670

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

V roce 2013 se oproti předchozímu období příspěvek na provoz od zřizovatele snížil o 1,13 mil Kč a následný rok byl příspěvek zvýšen o necelých 1,5 mil. Kč. K tomuto zvýšení přispěly vyšší dotace na provoz a na pokrytí odpisů hmotného a nehmotného majetku. Dotace ze státního rozpočtu za rok 2013 oproti roku 2012 výrazně poklesly. Naopak tomu bylo v roce 2014, kdy díky zvýšení přímých nákladů na vzdělávání a v rámci regionálního programu „Zvýšení platů pracovníků regionálního školství“, došlo ke zvýšení dotace ze státního rozpočtu.

Prostředky v rámci neinvestičních projektů plynuly organizaci v rámci projektů ESF. Jednalo se například o projekty, které byly zahájeny v září 2012 a ukončeny v srpnu 2014. Patřily zde projekty „Dílčí kvalifikace – nástroj pro efektivní získání kvalifikace a cesta k rychlé změně kompetencí“ a „EU peníze středním školám“. Grantový projekt „Dílčí kvalifikace“, zkráceně, byl zaměřen na vybudování tréninkového centra vybaveného potřebnou technikou a softwarem, vyhovujícím požadavkům hodnotícího standardu pro dílčí zkoušku Správce

operačních systémů pro malé a střední organizace. Projekt „EU peníze středním školám“ byl zaměřen na zkvalitnění a zefektivnění výuky. V srpnu 2013 odstartoval projekt „Podpora přírodovědného a technického vzdělávání v Moravskoslezském kraji (NatTech MSK)“, jehož ukončení nastane v červnu 2015. Slouží k realizaci kroužků, k pořádáním technických a přírodovědných exkurzí, k vybudování laboratoří pro podporu výuky přírodních věd a robotiky. V neposlední řadě je škola zapojena od listopadu 2012 do projektu „Leonardo da Vinci – Projekty mobility“, který bude ukončen koncem dubna 2014 a jeho náplní je zahraniční praxe studentů, jako jeden z faktorů uplatnění na evropském trhu práce. Projekty „Dílčí kvalifikace“ a „Mobility-Leonardo“, zkráceně, probíhaly před sloučením na zrušené Obchodní akademii.⁴⁵

Vzhledem k tomu, že v současné době je období ukončení programového období a nové výzvy nových operačních programů ještě nebyly vyhlášeny, proto GOA v současné době nerealizuje žádný projekt. V rámci nových výzev OP-VVV se škola bude aktivně podílet a přihlašovat v rámci nového programového období a nových výzev.

4.3 Hlavní činnost, doplňková činnost, celkový výsledek hospodaření GOA

Při vyčíslování veškerých ukazatelů a hodnot za rok 2013 musíme upozornit na skutečnost, že údaje za první polovinu roku OA nebyly zpřístupněny, a tudíž hodnoty v roce 2013 zahrnují pouze hospodaření za první polovinu roku G a SOŠ a následně po spojení od druhé půlky roku údaje sloučení organizace GOA. Proto je v následujícím textu porovnáván rok 2012, kdy původní organizace hospodařily samostatně, s rokem 2014, kdy organizace po sloučení fungovala jako jeden celek v rámci celého roku.

Hlavní činnost GOA

Hlavní účel organizace je uskutečňovat vzdělávání a výchovu žáků dle vzdělávacích programů, což vystihuje stejný účel, který měly školy před sloučením. Předmět činnosti je také obdobný, a to poskytovat střední vzdělání s maturitní zkouškou, zabezpečovat stravování žáků, studentů a vlastních zaměstnanců.⁴⁶

Výnos z hlavní činnosti je každoročně tvořen především příspěvkem na provoz, jehož výše v roce 2014 zaznamenala mírný pokles oproti součtu příspěvků na provoz v roce 2012. Mezi ostatní výnosy řadíme výnosy z kopírování, příjmy ze stravování, výnosy z půjček,

⁴⁵ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozbor hospodaření za jednotlivé roky.*

⁴⁶ Interní dokument. *Zřizovací listina příspěvkové organizace Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace.*

čerpání fondů, úroky a jiné. Jejich výše zaznamenal v roce 2014 zvýšení oproti roku 2012, přibližně 1 mil Kč. Tento růst byl způsobem vyšším výnosem ze stravného a čerpáním fondů. Výše výnosů hlavní činnosti je uvedena v následující tabulce.

Tab. 4.7: Výnosy hlavní činnosti bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Výnosy	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	Sloučení k 1. 7.	GOA
Příspěvek na provoz	32 827 570	21 428 960	44 156 600	53 588 670
Ostatní výnosy	1 038 550	2 901 220	3 022 730	4 997 290
Výnosy celkem	33 866 120	24 330 180	47 179 330	58 567 960

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Sloučení škol si vyžádalo mimořádné náklady. Jednalo se především o propojení ICT, telefonních linek, internetu, pořízení nových informačních cedulí, výrobu nových razítek aj. Na tyto mimořádné náklady byla poskytnuta zřizovatelem dotace ve výši 220 tis. Kč, která částečně pokryla tyto náklady.⁴⁷ Výše nákladů hlavní činnosti je uvedena v následující tabulce.

Tab. 4.8: Náklady hlavní činnosti bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Náklady	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	Sloučení k 1. 7.	GOA
	34 153 800	24 369 330	47 374 990	58 581 710

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Porovnáme-li celkové náklady v roce 2012 za G a SOŠ společně s OA, a celkové náklady v roce 2014 za organizaci GOA, zjistíme, že celkové náklady vzrostly o necelých 60 tis. Kč. Vezmeme-li v potaz, že v roce 2013 měla organizace mimořádné výdaje spojené se sloučením, jeví se nám nárůst celkových nákladů v porovnání let 2012 a 2014 jako únosný.

Shrnutím celkových výnosů a celkových nákladů týkajících se hlavní činnosti, dostaneme jednoduchým výpočtem výsledek hospodaření hlavní činnosti, viz tabulka 4.9.

⁴⁷ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

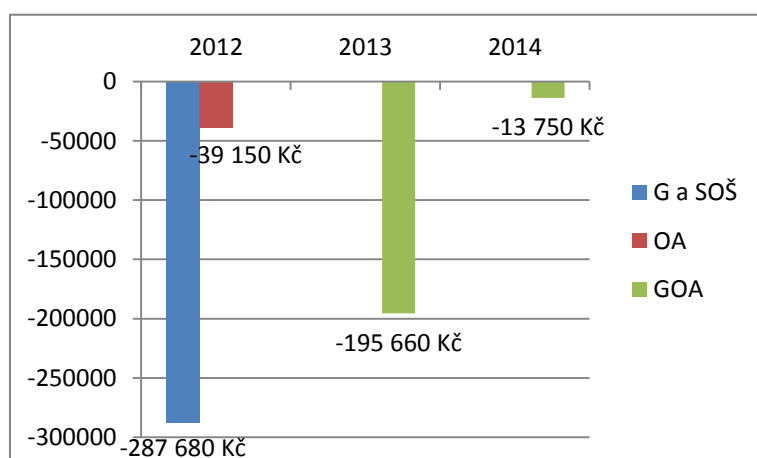
Tab. 4.9: Výsledek hospodaření hlavní činnosti bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Hlavní činnost	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	Sloučení k 1. 7.	GOA
Výnosy	33 866 120	24 330 180	47 179 330	58 567 960
Náklady	34 153 800	24 369 330	47 374 990	58 581 710
VH hlavní činnosti	- 287 680	- 39 150	- 195 660	- 13 750

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Pro přesnější znázornění je uveden následující graf, který znázorňuje výsledky hospodaření hlavní činnosti bývalých organizací a po sloučení.

Graf 4.3: Výsledek hospodaření hlavní činnosti bývalých organizací a po sloučení

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 4.9.

Každá škola by měla mít stabilní charakter a stabilní prvky. Jak bylo zjištěno v rámci uskutečněné analýzy, škola má stabilní vývoj, i přesto, že prošla optimalizačním procesem. Očekávaný vývoj aktivit chce škola zaměřit především do nového programového období. Chce prohloubit a rozšířit čerpání prostředků z OP, čímž chce docílit kromě zdrojů také hlavně zvýšení kvality vzdělávacího procesu, a to jak se zaměřením na žáka, tak i na zvýšení kvality pedagogických pracovníků v rámci připravované realizace kariérního systému v rámci DVPP.

Doplňková činnost GOA

Organizace v rámci své doplňkové činnosti může provádět rekvalifikační a vzdělávací kurzy, odborná školení včetně zprostředkování. V rámci doplňkové činnosti může provozovat

tělovýchovné a sportovní zařízení, organizovat sportovní činnosti a pronajímat nemovitý a movitý majetek. V neposlední řadě může provádět hostinskou činnost a umožňovat závodní stravování zaměstnancům právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení zřízených krajem, obcí nebo svazkem obcí.⁴⁸ V následující tabulce jsou vyčísleny výnosy a náklady doplňkové činnosti a její výsledek hospodaření.

Tab. 4.10: Výsledek hospodaření doplňkové činnosti bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Doplňková činnost	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	Sloučení k 1. 7.	GOA
Výnosy	1 227 680	998 010	1 437 980	1 437 820
Náklady	940 000	905 890	1 082 640	1 227 690
VH doplňkové činnosti	287 680	92 120	355 340	210 130

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Jednou z oblastí doplňkové činnosti byl v roce 2013 pronájem sportovního areálu a tělocvičny. Provozování horolezecké stěny, zajištění hodinových pronájmů ve sportovní hale a ve třech tělocvičnách bylo časově velmi náročné. Podstatnou nákladovou položkou byly vedle energií i mzdové prostředky, včetně zákonných odvodů. Jednalo se o odměnu třem správcům sportovní haly a náklady na celotýdenní úklid. Hlavním nájemcem sportovní haly v roce 2013 bylo město Orlová. Podíl pronajatých hodin činil 80 %. Došlo ke snížení zájmu o horolezeckou stěnu. V roce 2012 činily výnosy 118 tis. Kč, avšak v roce 2013 poklesly na částku 82 tis. Kč. Jelikož byla kapacita školní jídelny plně vytížena studenty a zaměstnanci školy, nebylo možné okruh cizích strávníků rozšířit. Stálými cizími strávníky byli zaměstnanci ZUŠ v Orlové a zaměstnanci Střední školy Net Office v Orlové. V roce 2014 byla situace obdobná. Vytíženost sportovní haly se oproti minulému roku snížila o 237 hodin. Stejně nevalně si vedly také další tělocvičny a příjmy z horolezecké stěny. Hala i tělocvičny se pronajímaly téměř za režijní náklady.⁴⁹

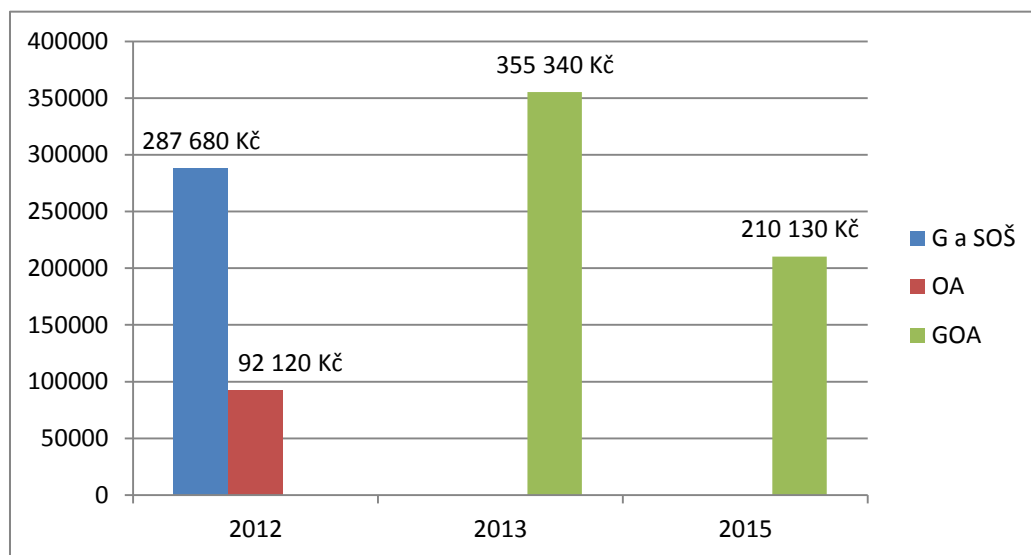
Shrnutím celkových výnosů a celkových nákladů týkajících se doplňkové činnosti, dostaneme jednoduchým výpočtem výsledek hospodaření doplňkové činnosti. Pro přesnější znázornění je

⁴⁸ Interní dokument. *Zřizovací listina příspěvkové organizace Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace.*

⁴⁹ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.*

uveden následující graf, který znázorňuje výsledky hospodaření doplňkové činnosti bývalých organizací a po sloučení.

Graf 4.4: Výsledek hospodaření doplňkové činnosti bývalých organizací a po sloučení

Zdroj: vlastní zpracování dle tab. 4.10.

Z hlediska budoucího vývoje lze odhadovat možné umožnění stravování většímu počtu cizích strávníků, z důvodu snížení počtu přijímaných studentů. Nebude-li mít škola plně vytížené stravovací zařízení svými studenty a zaměstnanci, bude moci uzavírat smlouvy o poskytování stravování například s jinými institucemi. Mohlo by dojít k situaci, kdy by se zaměstnanci Městského úřadu v Orlové stali strávníky školní jídelny GOA. Chce-li škola zvýšit výnosy z pronájmů haly, tělocvičen či horolezecké stěny, správným řešením by nebylo zvýšit cenu pronájmu za hodinu. Ekonomická situace obyvatel v regionu není příznivá a zvýšení ceny za pronájem například tělocvičny by nevedla ke zvýšení výnosů. I když momentálně výnosy za pronájem haly či tělocvičen pokryjí pouze režijní náklady, jedná se o příznivější situaci, než kdyby zájem o pronájem nebyl a škola by i tak musela hradit náklady spojené s údržbou a provozem tělocvičen či hal pro své studenty.

Celkový výsledek hospodaření GOA

Shrnutím celkového výsledku hospodaření za hlavní a doplňkovou činnost jsme dostali celkový výsledek hospodaření za danou organizaci. Jak je z následující tabulky patrné, celkový hospodářský výsledek s postupem času roste. V roce 2014 došlo k navýšení hospodářského výsledku oproti minulému roku o 36 450 Kč (bez započtení hospodaření OA v roce 2013 před sloučením).

Tab. 4.11: Celkový výsledek hospodaření bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

VH	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
VH hlavní činnosti	- 287 680	- 39 150	- 195 660	- 13 750
VH doplňkové činnosti	287 680	92 120	355 340	210 130
Celkový VH	0	52 970	159 680	196 380

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

4.4 Peněžní fondy GOA

Organizace vytvářela v letech 2013 a 2014 fondy, jimiž jsou fond kulturních a sociálních potřeb, investiční fond, rezervní fond a fond odměn. V roce 2013 měla vytvořený rezervní fond z ostatních titulů, jehož zůstatek byl na konci roku nulový a následný rok byl zrušen.

Z důvodu snížení přidělu do **fondů kulturních a sociálních potřeb** na 1 %, vynakládala škola v roce 2013 prostředky především na penzijní připojištění zaměstnanců a na příspěvek na stravování. V průběhu roku 2013 byl do fondu přidělen zůstatek ze zrušené OA v částce převyšující 37,5 tis. Kč. Od roku 2014 se odbory a vedení školy shodli na zrušení příspěvků na stravování zaměstnanců. Fond byl vytvářen z výše čerpání prostředků na platy a z poskytnutých náhrad za dočasnou pracovní neschopnost.

Zdrojem **investičního fondu** byly každoročně odpisy dlouhodobého majetku. V roce 2013 organizace poprvé tvořila fond také z finančně nepokrytých odpisů majetku pořízeného z investičních transferů. Převod z investičního fondu zrušené OA činil v roce 2013 922,5 tis. Kč. Organizace využívala fond v letech 2013 a 2014 k úhradě nákladů souvisejících s pořízením strojů a zařízení, k opravám a údržbě nemovitého majetku.

Rezervní fond byl tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření. V roce 2013 fond neměl přiděl z výsledku hospodaření za OA za rok 2012, protože tento výsledek hospodaření měla škola nulový. V průběhu roku byl do něj převeden zůstatek fondu ze zrušené OA a zlepšený hospodářský výsledek za první pololetí roku 2013. Prostředky fondu slouží jako určitá jistota při řešení nenadálých nákladů spojených s provozem školy nebo i k úhradě případných sankcí ze strany kontrolních orgánů.

Fond odměn byl tvořen zůstatkem fondu G a SOŠ z roku 2012 a v průběhu roku 2013 zůstatkem fondu ze zrušené OA. Jelikož hospodářský výsledek G a SOŠ byl za rok 2012

nulový, tvorba fondu z výsledku hospodaření nebyla uskutečněna. Prostředky fondu v průběhu roku 2013 nebyly čerpány. V roce 2014 nebyl fond navýšen o příděl ze zlepšeného hospodářského výsledku, neboť to zřizovatel neumožnil. Ani tento rok nebyly z tohoto fondu čerpány finanční prostředky.

Počáteční stav **rezervního fondu z ostatních titulů** v roce 2013 tvořil zůstatek z daru poskytnutého Nadací školy z roku 2012. Z důvodu zachování účelového určení byly peněžní prostředky čerpány na nákup učebních pomůcek, konkrétně na nákup digitálního pianu. Zůstatek fondu byl na konci roku nulový a následující rok již nebyl vytvořen. Vývoj fondů znázorňuje následující tabulka.⁵⁰

Tab. 4.12: Stav peněžních fondů bývalých organizací a po sloučení, vždy ke konci daného roku (v Kč)

Fond	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
FKSP	145 484	67 249	81 785	85 280
Investiční fond	51 619	679 099	889 371	536 051
Rezervní fond	143 797	0	93 136	224 701
Fond odměn	52 769	1,45	61 958	61 958
Rezervní fond z ostatních titulů	26 882	-	0	-

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

4.5 Energie GOA

Celkové srovnání nákladů za energie bude možné provést až po skončení roku 2015, kdy budou obě budovy provozovány celoročně po dobu dvou let. Dostupné jsou nyní alespoň náklady na energie v rámci hlavní a doplňkové činnosti, které znázorňuje následující tabulka. I v tomto případě musíme vzít v potaz, že rok 2013 neobsahuje náklady na energie za první pololetí roku vzniklé u OA.

⁵⁰ Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozbor hospodaření za jednotlivé roky.*

Tab. 4.13: Náklady na energie bývalých organizací a po sloučení (v Kč)

Činnost	2012		2013	2014
	G a SOŠ	OA	GOA	
Hlavní	1 661 370	1 427 520	2 346 220	2 914 220
Doplňková	434 220	197 530	445 720	426 260
Náklady na energie celkem	2 095 590	1 625 050	2 791 940	3 340 480

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

Náklady dle jednotlivých komodit v rozmezí let 2012 až 2014 nelze v tuto chvíli zcela srovnat, neboť v roce 2013 nejsou zahrnuty hodnoty za jednotlivé komodity týkající se OA. Proto je nutné poznamenat, že údaje za rok 2013 obsahují pouze informace týkající se G a SOŠ.

G a SOŠ:

Díky nárůstu ceny tepla v roce 2013, byly náklady za teplo i přes nižší spotřebu v měrných jednotkách vyšší. Náklady na teplo se v roce 2014 snížily i přes neustále navyšování cen za 1 GJ. Mírný pokles spotřeby tepla v měrných jednotkách způsobila mírná zima.

Koncem roku 2012 vypršela 3 letá smlouva mezi dodavatele elektřiny (ČEZ) a G a SOŠ. Změna dodavatele přinesla snížení nákladu za jednu kWh o necelých 14 %. I přes mírný nárůst spotřeby v měrných jednotkách nastal pokles ve finančním vyjádření nákladů na elektřinu zhruba o 82 tis. Kč. V roce 2014 nedošlo k nijak podstatné cenové změně oproti roku 2013. Lze konstatovat, že pokles spotřeby v měrných jednotkách je téměř přímo úměrný poklesu vyjádřenému v korunách. Jelikož byl zaznamenán úbytek studentů a nižší vytíženost sportovního areálu, došlo proto k nižší spotřebě elektrické energie.

V roce 2013 došlo k mírnému nárůstu spotřeby vody. Do budoucna škola chystá opravu všech sociálních zařízení, od které si slibuje snížení spotřeby vody, díky instalaci nových WC a vodovodních baterií. V roce 2014 došlo k nižší spotřebě vody vzhledem k minulému období. Tento pokles je zapříčiněn nejen nižším počtem studentů, ale také poklesem hodin pronájmu sportovního areálu. Do budoucna bude spotřeba vody záviset na vytíženosti školy a sportovního areálu. Cena za 1 m³ se oproti minulému roku navýšila o 4 % a tento trend můžeme předpokládat i do budoucna.

V roce 2013 byla spotřeba plynu v měrných jednotkách vyšší oproti minulému roku z důvodu nárůstu pronájmu sportovního areálu. Tělocvična je vytápěna novými infrazářiči, jejichž výměna proběhla v roce 2011. Od ledna 2012 škola na pokyn zřizovatele změnila dodavatele plynu, dosáhla tak úspory cca o pětinu nižší ceny za kubický metr. Na snížení spotřeby plynu v roce 2014 má vliv pokles počtu hodin využití sportovního areálu, který je plynem vytápěn. Ceny za plyn v roce 2014 dosahovaly zhruba stejné úrovně jako v předešlém roce.⁵¹

Tab. 4.14: Vývoj spotřeby a plateb jednotlivých energií bývalých organizací a po sloučení

Komodity		2012		2013	2014	
		G a SOŠ	OA	Sloučení k 1. 7.	GOA	
					G a SOŠ	OA
Teplo	Spotřeba (GJ)	2 747	1 661	2 694	2 369	1 293
	Platba (tis. Kč)	987	634	1 030	966	575
Elektrická energie	Spotřeba (kWh)	177 975	167 277	186 038	178 926	142 544
	Platba (tis. Kč)	805	683	723	664	573
Voda	Spotřeba (m ³)	1 917	3 726	1 990	1 900	1 723
	Platba (tis. Kč)	127	247	141	140	127
Plyn	Spotřeba (m ³)	14 683	5 143	15 291	10 705	4 680
	Platba (tis. Kč)	176	60	195	136	57

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých interních dokumentů.

OA:

Ke spotřebě energií na budově bývalé OA lze za rok 2013 říci pouze to, že vyšší spotřeba vody a elektrické energie byla způsobena provozem vlastní školní jídelny. Plyn budova využívá pouze v rámci svého provozu. Pouze v minimální míře slouží k ohřevu teplé vody v sociálních zařízeních patřících k tělocvičně. Spotřeba tepla byla v roce 2013 přiměřená a k tomuto stavu přispělo zateplení téměř celé budovy a výměna oken. I v roce 2014 byl vývoj spotřeby energií obdobný. I když byl na této budově nižší stav studentů a zaměstnanců, vyšší

⁵¹ Interní dokumenty. Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozborů hospodaření za jednotlivé roky.

spotřebu vody a elektrické energie si opět vyžádal provoz školní jídelny. Spotřeba tepla se odvíjela od výměry vytápěné plochy. Budova stále čeká na prostředky zřizovatele, aby mohla dokončit zateplení zbývajících částí budovy a výměnu oken. Je zde předpoklad budoucího přemístění žáků a studentů do budovy bývalého G a SOŠ, ve školním roce 2016/2017. V budově bývalé OA by došlo k zachování školní jídelny a kuchyně. Tím by mělo dojít především k výraznému poklesu nákladů na teplo. Ostatní využití budovy bývalé OA do budoucna není momentálně specifikováno.⁵²

⁵² Interní dokumenty. *Zprávy o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace a rozbor hospodaření za jednotlivé roky.*

5 Závěr

Diplomová práce si kladla za **cíl** zhodnotit hospodaření dvou samostatných příspěvkových organizací vykonávajících činnost středních škol před jejich sloučením a následně nastínit a odhadnout budoucí vývoj z hlediska hospodaření, jelikož došlo k jejich sloučení v jednu ucelenou organizaci. Byly použity **metody**, jako jsou analýza dat, analýza časové řady, komparace, predikce. Veškeré údaje, které byly použity ke zhodnocení hospodaření, se týkaly let 2009–2014.

Hlavním účelem obou škol před sloučením bylo uskutečňovat vzdělávání a výchovu žáků dle školních vzdělávacích programů. Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace navíc zabezpečovala stravování žáků, studentů a vlastních zaměstnanců. Ke sloučení obou těchto organizací došlo s účinností od 1. 7. 2013. Hlavní účel a předmět činnosti „výchova a vzdělávání žáků“ byl zachován.

Hlavní ukazatel, počet studentů stále klesal. Mezi lety 2012–2014 došlo k poklesu množství přijímaných studentů, konkrétně o 376 studentů. Vlivem vývoje demografické křivky škola snižuje počet tříd, a tudíž dochází ke snižování počtu studentů. Udržení vzdělávací nabídky je tudíž obtížné. V tomto případě jsme došly k částečnému potvrzení a k částečnému vyvrácení jedné z **hypotéz**. Oborová nabídka byla pro region zachována, avšak s výjimkou Ekonomického lycea, zde došlo k zániku nabídky na základě demografického poklesu.“

Porovnáním průměrných platů jednotlivých skupin zaměstnanců v rámci samostatných organizací a následně po jejich sloučení jsme zjistili, že veškerí pedagogičtí a nepedagogičtí zaměstnanci G a SOŠ si polepšili. Naopak tomu bylo u zaměstnanců OA, s výjimkou nepedagogických zaměstnanců školní jídelny. Byl zjištěn soulad průměrné mzdy pedagogických zaměstnanců s průměrnou mzdou v České republice. Naopak nepedagogičtí zaměstnanci se nacházejí výrazně pod hranicí průměrné mzdy.

Na základě uskutečněné analýzy bylo zjištěno, že škola má stabilní vývoj, i přesto, že prošla optimalizačním procesem. Její výnosy i náklady jsou meziročně stabilní, a pokud se objevily výkyvy, byly jen minimální. Výsledek hospodaření v rámci celé organizace dosahuje kladných hodnot, tudíž škola hospodáří s kladným výsledkem hospodaření. V roce 2014 dosahovala kladného výsledku hospodaření ve výši 196 380 Kč. Dosahovala-li v některých letech záporného výsledku hospodaření v rámci hlavní činnosti, byl tento negativní výsledek vyrovnán díky její doplňkové činnosti.

Optimalizací sítě škol, sloučením G a SOŠ spolu s OA, se dalo očekávat snížení provozních nákladů. Zde **hypotéza** nebyla nepotvrzena. „Ke konci roku 2014 nelze jednoznačně konstatovat, že efektem sloučení škol je snížení provozních nákladů.“ Domníváme se, že ke snížení provozních nákladů dojde s určitým časovým posunem. Jelikož vzdělávací organizace zamýšlí ve školním roce 2016/2017 přesun žáků z budovy bývalé OA na budovu bývalého G a SOŠ, lze očekávat, že výrazný pokles provozních nákladů bude zaznamenán až v roce 2017. Navíc k tomu přispívá také strategie zřizovatele, který v průběhu let změnil dodavatele energií, aby docílil nižších nákladů.

Při optimalizaci sítě škol, a to v důsledku nadměrných volných kapacit a v důsledku poklesu demografické křivky, by měla být vždy předem stanovena transparentní optimalizační pravidla sítě škol.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 2. vydání. Opava: Optys, 2007. 208 s. ISBN 80-85819-60-0.

HALÁSEK, Dušan. *Veřejná ekonomika*. 3. vydání. Dolní Životice: Optys, 2012. 96 s. ISBN 978-80-85819-80-9.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace - vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B.; STEJSKAL, J. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. 264 s. ISBN 978-80-7478-526-9.

NAHODIL, František a kolektiv. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 366 s. ISBN 978-80-7380-536-4.

OCHRANA, F.; PAVEL, J.; VÍTEK, L. a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance, Financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.

REKTORČÍK, Jaroslav a kol. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.

VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. vydání. Olomouc: ANAG, 2013. 919 s. ISBN 978-80-7263-760-7.

VODÁKOVÁ, Jana, aj. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 208 s. ISBN 978-80-7478-324-1.

Internetové zdroje

Číselník Artega. *Počet narozených dětí v ČR v jednotlivých letech*. [online]. [9. 4. 2015]. Dostupné z: http://ciselnik.artega.cz/pocet_narozenych_deti.php.

Číselník Artega. *Průměrná mzda a její vývoj v letech*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: http://ciselnik.artega.cz/prumerna_mzda.php.

Gymnázium a SOŠ, Orlová-Lutyně, p. o. *Historie Gymnázia Orlová*. [online]. [7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.gym-orlova.cz/index.php?cast=gym&site=historie.htm>.

Gymnázium a SOŠ, Orlová-Lutyně, p. o. *Naše škola v proměnách času*. [online]. [7. 3. 2015]. Dostupné z: <http://www.gym-orlova.cz/index.php?cast=sos&site=historie.htm>.

MŠMT ČR: *Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-5?highlightWords=republikov%C3%A9+normativy+2014>.

MŠMT ČR: *Rozpis RgŠ 2014*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: www.msmt.cz/uploads/47408_13_rozpis_RgS_2014.doc.

MŠMT ČR: *Rozpočet kapitoly MŠMT*. [online]. [24. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-msmt>.

Národní ústav pro vzdělávání. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii*. [online]. [6. 4. 2015]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www.pdf.

Obchodní akademie, Orlová. *Sloučení Obchodní akademie a Gymnázia a SOŠ v Orlové*. [online]. [26. 3. 2015]. Dostupné z: <http://obaka.cz/2013/06/22/sloucení-obchodni-akademie-gymnazia-sos-orlove/>.

Obchodní akademie, Orlová, p. o. *Škola*. [online]. [25. 3. 2015]. Dostupné z: <http://wikimapia.org/13540634/cs/Obchodní-akademie-Orlová>.

Interní dokumenty

Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace

Rozbory hospodaření za rok 2009.

Rozbory hospodaření za rok 2010.

Rozbory hospodaření za rok 2011.

Rozbory hospodaření za rok 2012.

Gymnázium a Střední odborná škola, Orlová, příspěvková organizace

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2009.

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2010.

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2011.

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2012.

Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2013.

Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2014.

Zřizovací listina příspěvkové organizace Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace.

Seznam zkratek

a. s.	Akciová společnost
č.	Číslo
ČEZ	České energetické závody
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DM	Dlouhodobý majetek
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
G a SOŠ	Gymnázium a Střední odborná škola
GJ	Gigajoul
ICT	Informační a komunikační technologie
KÚ	Krajský úřad
kWh	Kilowatthodina
KZÚV	Krajské zařízení ústavní výchovy
m ³	Metr krychlový
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MP	Mzdové prostředky
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
Nat Tech	Podpora přírodovědného a technického vzdělávání v Moravskoslezském kraji
NIV	Neinvestiční výdaje
OA	Obchodní akademie
OKD	Ostravsko–karvinské doly
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
OP	Operační program
OPPP	Operační program Průmysl a podnikání
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OS	Organizační složka
P	Příjmy

p. o.	Příspěvková organizace
PPPNZ	Průměrný přepočtený počet nepedagogických zaměstnanců
PPPPZ	Průměrný přepočtený počet pedagogických zaměstnanců
RgŠ	Regionální školství
Sb.	Sbírka
SOŠ	Střední odborná škola
SP	Sociální pojištění
SR	Státní rozpočet
SŠ	Střední škola
ŠJ	Školní jídelna
THP	Technickohospodářský pracovník
ÚSC	Územní samosprávný celek
V	Výdaje
VH	Výsledek hospodaření
VŠ	Vysoká škola
VVV	Věda, výzkum, vývoj
Zam.	Zaměstnanci
ZŠ	Základní škola
ZUŠ	Základní umělecká škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které bylo VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženo (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2015

Bc. Kateřina Tomašáková

Seznam příloh

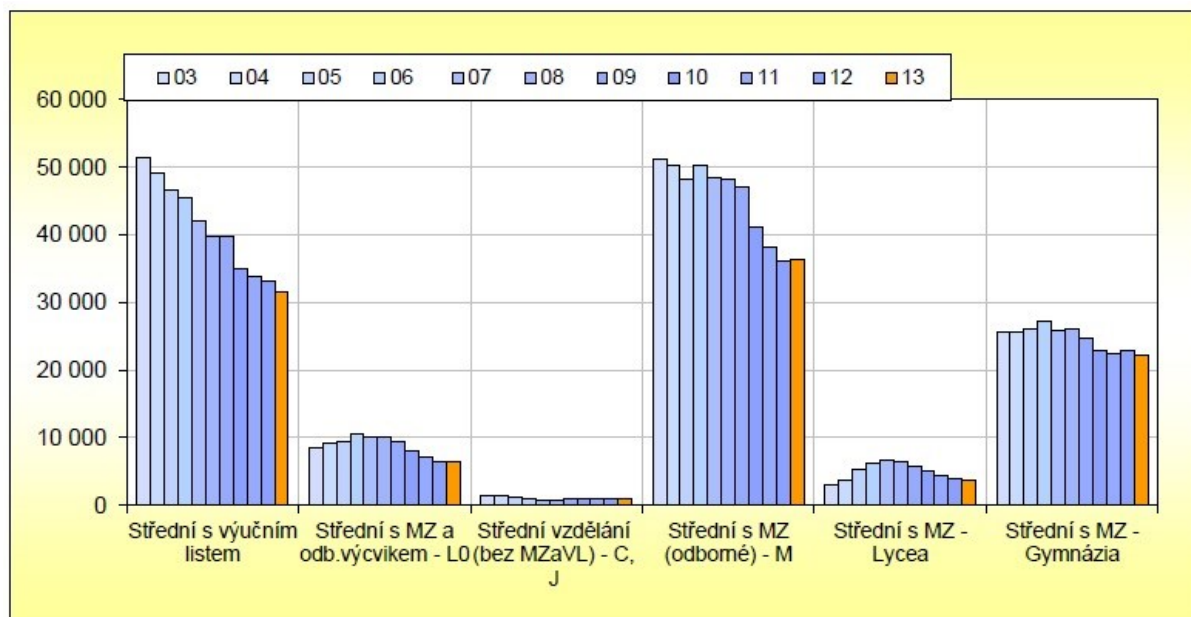
Příloha č. 1: Vývoj počtu žáků vstupujících do 1. ročníku středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), včetně žáků neveřejných škol a žáků se zdravotním postižením – denní forma

Příloha č. 2: Počet narozených dětí v ČR v letech 1989–2013

Příloha č. 3: Dlouhodobý vývoj počtu 15 letých osob v ČR (včetně trendu)

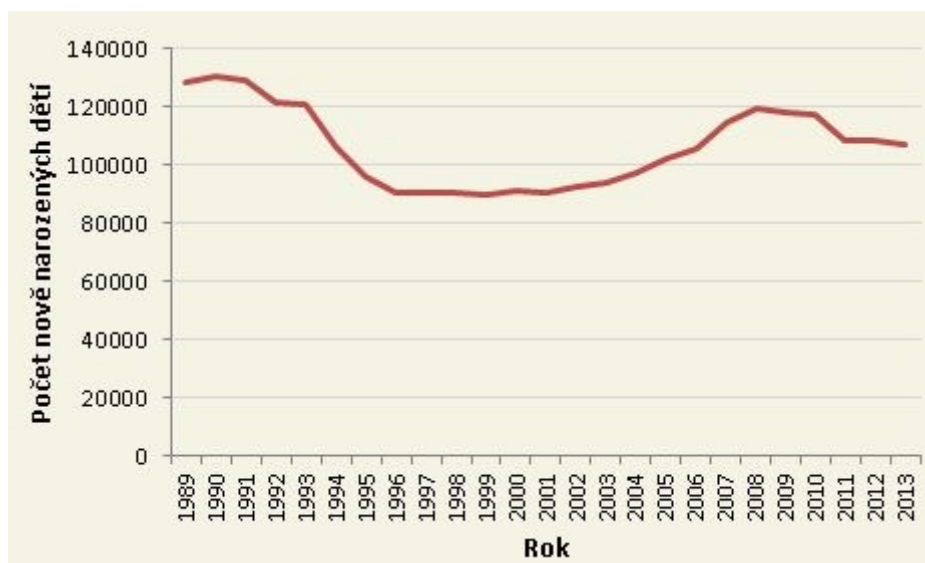
Příloha č. 4: Podíl osob alespoň se středoškolským vzděláním v populaci mladých ve věku 20-24 let v roce 2012

Příloha č. 1: Vývoj počtu žáků vstupujících do 1. ročníku středního vzdělávání (u víceletých gymnázií do vyššího stupně), včetně žáků neveřejných škol a žáků se zdravotním postižením – denní forma

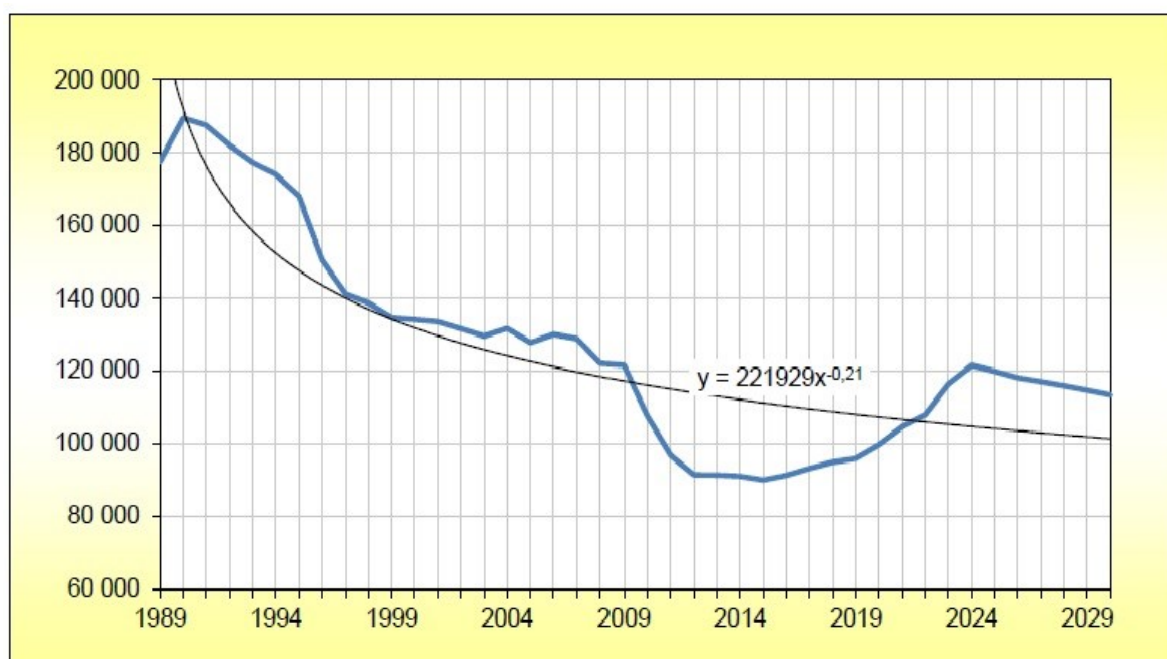
Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii.* [online]. [6. 4. 2015]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www.pdf.

Příloha č. 2: Počet narozených dětí v ČR v letech 1989–2013

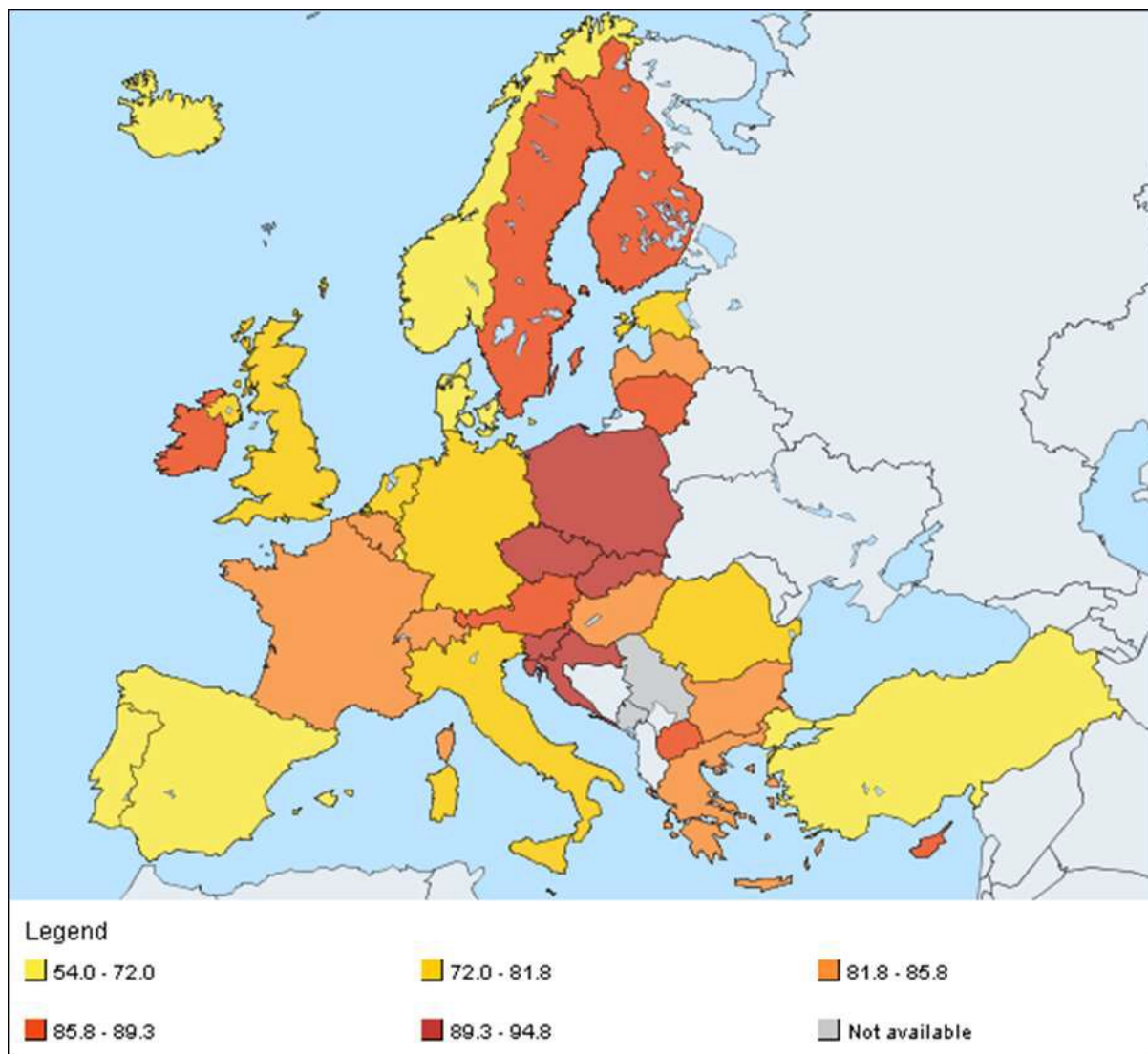
Zdroj: Číselník Artega. Počet narozených dětí v ČR v jednotlivých letech. [online]. [9. 4. 2015]. Dostupné z: http://ciselnik.artega.cz/pocet_narozenyh_deti.php.

Příloha č. 3: Dlouhodobý vývoj počtu 15 letých osob v ČR (včetně trendu)

Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii.* [online]. [6. 4. 2015]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www.pdf.

Příloha č. 4: Podíl osob alespoň se středoškolským vzděláním v populaci mladých ve věku 20-24 let v roce 2012

Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání. *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v Evropské unii.* [online]. [6. 4. 2015]. Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Vzdelavani_a_TP/VYVOJ2013_pro_www.pdf.